

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

NEJLA ÖZER VE MÜSLİM ÖZER BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2013/3782
Karar Tarihi : 21/4/2016

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Osman Ali Feyyaz PAKSÜT
Recep KÖMÜRCÜ
Alparslan ALTAN
Raportör Yrd. : Halil İbrahim DURSUN
Başvurucular : 1. Nejla ÖZER
2. Müslim ÖZER
Vekili : Av. Nazan YAMAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; tutuklu olarak bulunulan ceza infaz kurumunda ası suretiyle ölüm meydana gelmesi ve bu ölüm olayına ilişkin etkili bir soruşturma yürütülmemesi nedenleriyle yaşam hakkının, ceza infaz kurumu idaresinin bilgisi dâhilinde işkence görülmesi ve işkence iddialarının etkili bir şekilde soruşturulmaması nedenleriyle işkence ve kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 27/5/2013 tarihinde Bakırköy 9. Asliye Hukuk Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır. Başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde başvurunun Komisyona sunulmasına engel teşkil edecek bir eksikliğinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm Birinci Komisyonunca 23/10/2013 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4. Bölüm Başkanı tarafından 6/11/2014 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü 9/1/2015 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuştur.

6. Bakanlık tarafından Anayasa Mahkemesine sunulan görüş 20/1/2015 tarihinde başvurucular vekiline tebliğ edilmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı beyanlarını 4/2/2015 tarihinde ibraz etmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucular, Kocaeli 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu iken 6/10/2011 tarihinde yaşamını yitiren 1990 doğumlu Hasan Özer'in anne ve babasıdır. Kasten öldürme suçundan yargılanan Hasan Özer, vefat ettiği tarihte tutuklu statüsündedir ve kasten öldürme suçuna ilişkin yargılama, Bakırköy 8. Ağır Ceza Mahkemesinin 2009/281 esas sayılı dava dosyası ile devam etmektedir.

1. Hasan Özer'in Ceza İnfaz Kurumundaki Durumu

a. Hasan Özer'in Kocaeli 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna Sevk Edilmesi Üzerine Yapılan İlk İşlemler

9. Başvurucuların oğlu Hasan Özer, kasten öldürme suçunu işlediği iddiasıyla Küçükçekmece 1. Sulh Ceza Mahkemesinin 1/1/2007 tarihli kararı ile tutuklanmış ve İstanbul H Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu konulmuştur. Hasan Özer 4/3/2008 tarihinde Metris 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna, 15/7/2008 tarihinde ise Silivri 5 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna sevk edilmiş; Silivri 5 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kaldığı koğuşta 26/7/2010 tarihinde yangın çıkardığı gerekçesiyle yirmi gün hücreye koyma cezası ile cezalandırılmış; 4/9/2010 tarihinde ise disiplin nedeniyle Kocaeli 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna (Ceza İnfaz Kurumu) sevk edilmiştir.

10. Ceza İnfaz Kurumuna sevk edilen Hasan Özer, hükümlülerin ve yetişkinlerin bulunduğu A-11 No.lu koğuşa yerleştirilmiştir.

11. Hasan Özer, Ceza İnfaz Kurumuna getirildiği 4/9/2010 günü muayene edilmiştir. Yapılan bu muayene neticesinde Hasan Özer'in kollarında, bacaklarında ve göbeğinin üst kısmında çok sayıda kesi izi olduğu tespit edilmiştir.

12. Ceza İnfaz Kurumu Psikoloğu S.T. 8/9/2010 tarihinde Hasan Özer ile ilk görüşmeyi gerçekleştirmiş ve bu görüşmeden sonra Hükümlü-Tutuklu Ön Görüşme Tanıma Formunu düzenlemiştir.

13. Hasan Özer hakkında Silivri 5 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunca verilen yirmi gün süreyle hücreye koyma cezası (bkz. § 9), 17/2/2011 ile 9/3/2011 tarihleri arasında infaz edilmiştir. Hasan Özer ayrıca A-11 No.lu koğuşa 18/3/2011 tarihinde yapılan arama sırasında Ceza İnfaz Kurumu görevlilerine hakaret ettiği gerekçesiyle beş gün süreyle hücreye koyma cezası ile cezalandırılmış; yaşanan olay nedeniyle A-18 No.lu koğuşa alınmıştır.

b. Hasan Özer'in Ceza İnfaz Kurumuna Sunduğu Çeşitli Dilekçeler ve Bu Dilekçeler Hakkında Yapılan İşlemler

14. Hasan Özer, Ceza İnfaz Kurumuna sunduğu 11/1/2011 tarihli dilekçe ile psikolog ile görüşme talebinde bulunmuştur. Başvurucunun dilekçesi "*Sayın Müdürüm, Psikolojik sorunlarım olduğundan dolayı Kurumunuzda görevli psikolog doktoruyla acil olarak görüşmek istiyorum. Gereğinin yapılmasını saygılarımla ARZ ve TALEP ederim.*" şeklindedir. Başvurucu, psikolog talebiyle ilgili olarak 17/1/2011 tarihinde Ceza İnfaz Kurumuna bir dilekçe daha sunmuştur. Bu dilekçe ise "*Bu size tam olarak 9. psikolog dilekçesidir. Niye psikoloğa çıkarmıyorsunuz. Benim psikolojik sorunlarım var. Gereğinin yapılmasını saygılarımla ARZ ederim.*" şeklindedir. Bu dilekçeler üzerine Hasan Özer, Sosyal Çalışmacı S.K. tarafından görüşmeye alınmış ve yapılan görüşme neticesinde Kurum psikoloğuna yönlendirilmiştir. Daha sonra Ceza İnfaz Kurumu Psikoloğu S.T., Hasan Özer ile bir görüşme gerçekleştirmiş, Hasan Özer'in öfke problemi olduğuna kanaat getirmiş ve "öfke kontrol programı" için uygun olduğuna karar vermiştir.

15. Hasan Özer, Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne sunduğu 6/9/2011 tarihli dilekçe ile psikolojik sorunlarından dolayı Ceza İnfaz Kurumu psikoloğu ile görüşme talebinde bulunmuştur. Bu dilekçeye istinaden Sosyal Çalışmacı N.Y., 7/9/2011 tarihinde Hasan Özer ile bireysel görüşme gerçekleştirmiştir. Sosyal Çalışmacı N.Y., yapılan görüşme esnasında tutuklunun koğuş değişikliği istediğini ifade etmesi üzerine kendisine neden koğuş değişikliği istediğini sorduğunu, tutuklunun koğuş arkadaşlarıyla anlaşılamadığı için değişiklik istediğini belirttiğini, Hasan Özer'e probleminin ne olduğunu söylemesi hâlinde yardımcı olabileceğini söylediğini ancak Hasan Özer'in koğuş değişikliğinde ısrarcı olması, problemini açıklamaması ve görüşme anında daha önceden kendini kesme eyleminde bulunduğunu öğrenmesi nedenleriyle koğuş değişikliği yapılmaması hâlinde bu tarz eylemleri tekrarlayabileceğini düşündüğünü ve durum hakkında Ceza İnfaz Kurumu Başmemurluğuna bilgi verdiğini belirtmiştir.

16. Hasan Özer 6/9/2011 tarihinde Kocaeli Cumhuriyet Başsavcılığına da bir dilekçe göndermiştir. Bu dilekçede özetle kaldığı koğuşlarda yaşadığı sorunlar nedeniyle disiplin cezası aldığını, Ceza İnfaz Kurumu müdürü ile psikoloğuna dilekçeler yazmasına rağmen kendisi ile görüşme yapılmadığını, katıldığı her duruşmadan sonra kendisine zarar verdiğini, akabinde de koğuş arkadaşlarını üzdüğünü, kendisine daha fazla zarar vermek istemediği için tek kişilik koğuşa geçmek istediğini belirtmiştir.

17. Hasan Özer, Ceza İnfaz Kurumuna sunduğu 7/9/2011 tarihli bir dilekçe ile şahsi ve psikolojik sorunları olduğunu belirterek bulunduğu A-18 No.lu koğuştan Ceza İnfaz Kurumunca uygun görülecek başka bir koğuşa nakledilmesi talebinde bulunmuştur. Bu talep üzerine Hasan Özer 9/9/2011 tarihinde C-4 No.lu koğuşa alınmıştır.

c. Hasan Özer'in C-4 No.lu Koğuşa Alınması Üzerine Yaşanan Olaylar

18. C-4 No.lu koğuşa alınan Hasan Özer, koğuştaki bulunan diğer bazı tutuklu ve hükümlüler tarafından 9/9/2011 tarihinde dövülmüştür. Olayın ardından Kocaeli Devlet Hastanesine götürülen Hasan Özer burada tedavi edilmiştir.

19. Anılan kavga olayından sonra Hasan Özer ile annesi Nejla Özer ve babası Müslim Özer arasında gerçekleştirilen 14/9/2011 tarihli telefon görüşme kayıtlarının ilgili kısmı şöyledir:

"Hasan Özer'in 00.02'inci dakikada: Sorma?"

Nejla Özer'in 00.03'üncü dakikada: Ne oldu oğlum sana... Hı...

Hasan Özer'in 00.05'inci dakikada: Müdür şeye verdi.

Neye Özer'in 00.06'ıncı dakikada: Neye verdi?"

Hasan Özer'in 00.08'inci dakikada: Oooo... Dayak attırma koğuşuna.

Nejla Özer'in 00.10'uncü dakikada: Niye verdi lan?"

Nejla Özer'in 00.13'üncü dakikada: Noldu abi, benim çocuğuma ne yaptınız.

Hasan Özer'in 00.15'inci dakikada: Baba. Buradan çıkarken... Bak bak. Bak savcıya git burdan çıkarken savcıya git. Müdür di, C-4 koğuşu açmışlar. C-4 koğuşu. Oraya veriyorlarmış, adamları dövüyorlarmış. C-4 koğuşu. Savcı gelsin buraya. Beni teklie versin. Koğuşlarda hepsi şeyyyy baba. Para yapıyorlardı.

Müslim Özer'in 00.44'üncü dakikada: Abi niye böyleki abi? Hı. Ben şimdi ya... Savcıya çıkacağım, bak çocuğumu C-4'e vermişler, orada dövmüşler, anladın mı?"

Hasan Özer'in 00.56'ıncı dakikada: Kamera kayıtları...

Müslim Özer'in 00.57'inci dakikada: Kamera kayıtları incelettirip,

Hasan Özer'in 01.00'inci dakikada: 9 eylül 17 civarı saat 5 civarı.

Müslim Özer'in 01.04'üncü dakikada: Niye böyle yaptırıyorsunuz abi?

Ne?

Hasan Özer'in 01.09'uncu dakikada: Ağlama sen anne.

Müslim Özer'in 01.10'uncu dakikada: ...çocuğun hali ne olacak?... Canlı bomba olurum... Bu benim evladım. Evladım. (Görevlilerle aile arasında tartışma yaşıyor.)

Hasan Özer'in 01.20'inci dakikada: Yalan atıyor. Yalan yalan. (Görevliler aileye koğuşta kavga ettiğini söylüyorlar.)

Hasan Özer'in 01.24'üncü dakikada: Yalan yalan. Yalan baba, yalan. Müdür gördü beni akşam, yok diyor bugün bahçeye çıkmak yasak, yok şu yasak, yok bu yasak. Ben de çıktım mümessille konuştum. Mümessile dedim ki. Abi dedim.

Müslim Özer'in 01.37'inci dakikada: Olum sen o A-18'den niye çıktın?

Hasan Özer'in 01.42'uncu dakikada: Oradan niye çıktım. Ordan dilekçe yazdım çıktım.

Müslim Özer'in 01.45'inci dakikada: Heee...

Hasan Özer'in 01.46'ıncı dakikada: Dilekçe yazdım çıktım.

Nejla Özer'in 01.47'inci dakikada: Çıglık atarak bağırmaya başladığı duyuluyor.

...

Hasan Özer'in 01.48'inci dakikada: Anne.

Müslim Özer'in 01.51'inci dakikada: Heee...

Hasan Özer'in 01.53'üncü dakikada: Anneme söyle ağlamasın.

Müslim Özer'in 01.55'inci dakikada: C-18'den niye çıktın?

Hasan Özer'in 01.56'ıncı dakikada: Orada da para yiyorlardı.

Müslim Özer'in 01.58'inci dakikada: Heee... Orada da mı? Baştan niye demedin?

Nejla Özer'in 02.00'inci dakikada: Müdür. Benim bu çocuğumun hali ne?

Görevliler 02.05'inci dakikada: Bağırma.

Hasan Özer'in 02.06'ıncı dakikada: Anne. Bağırmasın, bağırmasın.

Müslim Özer'in 02.08'inci dakikada: Ben savcını alıp geleceğim...

Müslim Özer'in 02.14'üncü dakikada: Koğuş sorumlusu da... Koğuştan pislikleri niye temizlemiyorsunuz siz? Kim. Para alıyorlarmış, haraç alıyorlarmış.

(...) "

20. Ziyaret sırasında oğullarının dövüldüğünü anlayan başvuruçular, Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyetle bulunmuştur.

21. Başvuruçuların şikâyeti üzerine Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı, Hasan Özer'in sağlık durumu hakkında Adli Tıp Kurumu Kocaeli Şube Müdürlüğünden rapor istemiştir. Adli Tıp Kurumu Kocaeli Şube Müdürlüğünün 16/9/2011 tarihli raporunda

Hasan Özer'in darba bağlı arızasının yaşamını tehlikeye düşürmediği, basit tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde olduğu belirtilmiştir.

22. Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı, 16/11/2011 tarihli ve Sor. No. 2011/2106, K.2011/1213 sayılı karar ile yaralamanın basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek nitelikte olduğu, anılan suçun soruşturması ve kovuşturmasının şikâyetle ilgili olduğu, Hasan Özer'in ise Cumhuriyet Savcısı huzurunda verdiği ifadesinde şikâyetinin bulunmadığını belirttiği gerekçesiyle kovuşturmayla yer olmadığına karar vermiştir. Hasan Özer'in şikâyetini geri aldığı 20/9/2011 tarihli ifadesi şöyledir:

"Ben olaydan önce A-18 koğuşundaydım. Koğuşta anlaşılamadığım için olaydan bir gün evvel C-4 koğuşuna verildim. Koğuşa gidince koğuş mümessili olduğunu söyleyen İ. isimdeki kişi bana 20 gün bahçeye çıkmak veya herhangi birisiyle konuşmak yok dedi. Ben de bunun üzerine bir gün sonra İ.ye, benim üzerimde baskı kurmaya mı çalışıyorsunuz bu şart ne diye sordum. O da bunun üzerine içeri girerek Hasan huzursuzluk çıkarmak istiyor dedi. Devamlı bütün koğuş benim üzerime yürüdü ve tamamı vurmaya başladı. Ben de memurlara haber verdim. Bu şekilde yaralandım. Ben bu olaydan çok daha önce 2011'in 3. ayında yanlış hatırlamıyorsam mart ayının 19'unda odamdan alınarak geçici koğuşa konulmuştum. Burada M.M. müdür bana vurmuştu. Ben de yalan yok Ben de hakaret etmişim. Hatta bu nedenle disiplin cezası da aldım. Söz konusu son olayın M.M. müdürle aramızda geçen olaydan kaynaklandığını ve M.M. müdürün azmettirmesiyle yapıldığını düşünüyorum. Her ne kadar başımdan bu şekilde bir olay geçmiş ise de, Cezaevinde uzun süre kalacak olmam ve şikâyetçi olacağım kişilerden bir çoğunun da hükümlü/tutuklu olmaları ve mağduriyet yaşayacaklarını düşünerek meydana gelen olay nedeniyle şikâyetçi değilim."

23. Başvuru dosyasında anılan karara itiraz edildiğine ilişkin bir bilgi bulunmamaktadır.

24. Anılan olay sebebiyle Ceza İnfaz Kurumu Disiplin Kurulu Başkanlığının 21/9/2011 tarihli ve K.2011/725 sayılı kararıyla kavgaya karışan hükümlü B.K. ve H.D. ile tutuklu Ç.O.nun bir ay süre ile ziyaretçi kabulünden yoksun bırakılmasına karar verilmiştir.

d. Hasan Özer'in 28/9/2011 Tarihinde A-7 No.lu Koğuşta Vücudunun Bazı Yerlerini Kesmesi Olayı

25. Anılan kavgadan sonra tedbir amaçlı geçici 2 No.lu odaya yerleştirilen Hasan Özer 13/9/2011 tarihli dilekçe ile B-3 No.lu koğuşa geçme talebinde bulunmuştur. Hasan Özer'in dilekçesi *"Sayın Müdürüm, B-3 koğuşunda bulunan E.T. benim arkadaşımdır. O da beni yanına çağırıyor. Ben de B-3 Koğuşuna geçmek istiyorum. Gereğinin yapılmasını siz saygıdeğer müdürümden istiyorum. Saygılarımla arz ederim."* şeklindedir. Bu dilekçeye "A-7 Uygunudur" notu düşülerek Hasan Özer'in A-7 No.lu koğuşa yerleştirilmesine karar verilmiştir.

26. Ceza İnfaz Kurumu yetkilileri tarafından 28/9/2011 tarihinde yapılan koğuş denetiminde Hasan Özer'in vücudunun bazı yerlerini kestiği görülmüştür. Bu olay hakkında düzenlenen 28/9/2011 tarihli tutanakta, Hasan Özer'in kendisini kestiği görülerek koğuştan alındığı ve revirde pansumanı yapılarak geçici 1 No.lu odaya konulduğu belirtilmiştir.

27. Bu olay üzerine disiplin soruşturması başlatılmış ise de Hasan Özer'in 6/10/2011 tarihinde vefat etmesi nedeniyle disiplin cezası verilmesine yer olmadığına

karar verilmiştir. Hasan Özer bu soruşturma kapsamında verdiği ifadesinde psikolojik sorunlarının bulunduğunu, bu nedenle kendisini kestiğini, bir daha böyle bir şey yapmayacağını belirtmiştir.

e. Hasan Özer'in 28/9/2011 Tarihinde Geçici 1 No.lu Koğuşta B.Ö. ile Kavga Etmesi Olayı

28. Vücudunun çeşitli yerlerini kesmesi üzerine geçici 1 No.lu odaya alınan Hasan Özer, aynı gün hükümlü B.Ö. ile kavga etmiştir. Bu olay hakkında düzenlenen 28/9/2011 tarihli tutanakta, geçici 1 No.lu odadan kapıya vurulması üzerine odaya gidildiği, içeri girildiğinde B.Ö. ile Hasan Özer'in kavga ettiğinin anlaşıldığı, Hasan Özer'in tedbir amaçlı olarak revire alındığı belirtilmiştir.

29. Bu olay hakkında da disiplin soruşturması başlatılmış ancak Hasan Özer'in 6/10/2011 tarihinde vefat etmesi nedeniyle disiplin cezası verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir. Hasan Özer, bu soruşturma kapsamında kendisinden savunma istenmesine rağmen herhangi bir savunma vermemiştir. Kavga ettiği B.Ö. ise Hasan Özer'in Geçici 1 No.lu odaya geldiğinde vücudunun bazı yerlerinin kesilmiş olduğunu görünce Hasan Özer'e *"Niye kendini kesiyorsun?"* diyerek uyarıda bulunduğunu, bunun üzerine Hasan Özer'in kendisine saldırdığını belirtmiştir.

f. Hasan Özer'in 1/10/2011 Tarihinde B-14 No.lu Koğuşta Vücudunun Bazı Yerlerini Kesmesi Olayı

30. Hasan Özer, anılan olaylardan sonra 30/9/2011 tarihinde B-14 No.lu koğuşa yerleştirilmiştir.

31. Hasan Özer 1/10/2011 tarihinde sağ ve sol koluna kesi suretiyle çizikler atmıştır. Bu olaya ilişkin tutulan tutanakta, saat 07.05'te havalandırma bahçelerinin kapılarının açılması sırasında Hasan Özer'in elindeki jilet ile kendini kestiği, bunun üzerine Hasan Özer'e müdahale edildiği ve Hasan Özer'in ilk önce kurum revirine ardından da Kocaeli Devlet Hastanesine sevk edildiği belirtilmiştir.

32. Kocaeli Devlet Hastanesi Acil Polikliniği tarafından Hasan Özer adına tutulan raporda *"Her iki el bileğini kesme şikâyeti ile getirilen kişinin sağ el bileği iç yüzde 5 adet 3-4 cm.lik kesi ve sol el bileği iç yüzde 3 adet 3-4 cm.lik kesinin mevcuttu. Pansuman yapıldı."* bilgileri bulunmaktadır.

33. Hasan Özer hakkında bu olaya ilişkin olarak da disiplin soruşturması başlatılmıştır. Hasan Özer bu soruşturma kapsamında verdiği ifadesinde B-14 No.lu koğuşta bulunan hükümlü ve tutukluların kendisine cinsel tacizde bulunduğunu, bunu idareye sözlü olarak söyleyemediğini, utandığını, bu cinsel taciz olayını doğrulayacak kimsenin bulunmadığını, bu nedenle böyle bir eylemde bulunduğunu beyan etmiştir. Ceza İnfaz Kurumu Disiplin Kurulu Başkanlığı 6/10/2011 tarihli ve 2011/759 sayılı kararlar Hasan Özer'in B-14 No.lu koğuşa verildiğinde vücudunun muhtelif yerlerinde kesikler olduğunu, koğuşta bulunan diğer hükümlü ve tutukluların ifadelerini, Hasan Özer'in kalabalık ortamlarda kalamadığını ve amacının tek yatmak olduğunu daha önceden koğuş arkadaşlarına söylemiş olduğunu dikkate alarak Hasan Özer'in cinsel taciz iddialarının asılsız olduğunu kabul etmiş ve Hasan Özer'in bu eyleminden ötürü bir aydan üç aya kadar ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası ile cezalandırılması gerektiğine ancak daha sonra vefat etmesi üzerine disiplin cezası verilmesine yer olmadığına karar vermiştir.

34. Pansuman edildikten sonra Hastaneden Ceza İnfaz Kurumuna getirilen Hasan Özer, bulunduğu B-14 koğuşuna girmek istememiştir. Bu olay hakkında Kurum

Nöb. Müd. M.M., İnfaz Koruma Baş Memuru F.A., İnfaz Koruma Memurları Y.G. ve H.İ. tarafından tutulan 1/10/2011 tarihli tutanak "...Hasan Özer hastane dönüşü bulunduğu B-14 No.lu odaya girmek istemediğini, kalabalık odada yatamayacağını, kendisinin tekil odaya veya geçici koğuşa alınması için ısrar etmiş, ardından B-14 No.lu odaya götürülürken Kurum infaz koruma memurlarını tehdit ederek "Beni o odaya götüremezsiniz", "Size gününüzü göstereceğim", "Sizinle görüşeceğiz", "Bu olay burada kapanmayacaktır" demiştir. Kendisine son bir hafta içerisinde üç oda değiştirdiğini, aynı odaya gitmesi gerektiğini, varsa şikâyet ve isteklerini hafta içi mesai saatlerinde dilekçe yolu ile müracaat etmesi gerektiği söylenmiştir. Bulunduğu B-14 No.lu odaya gitmek istememesi üzerine Tüzüğün 22. maddesi 8. fıkrasına istinaden zor kullanılarak B-14 No.lu odaya götürülmüş, olaydan kurum nöbetçi müdürü haberdar edilmiştir." şeklindedir. Hasan Özer hakkında bu olaya ilişkin olarak da disiplin soruşturması başlatılmış ancak daha sonra Hasan Özer'in 6/10/2011 tarihinde vefat etmesi üzerine disiplin cezası verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir

g. 2/10/2011 Tarihinde Yaşanan Olaylar

35. Hasan Özer 2/10/2011 tarihinde saat 11.15'te ailesiyle bir telefon görüşmesi yapmış, telefon görüşmesi sırasında ahizeyi bırakarak bir anda koşmaya başlamıştır. Bu olaya ilişkin Kurum Nöb. Müd. M.M., İnfaz Koruma Baş Memuru M.Ö., İnfaz Koruma Memurları T.R. ve İ.D. tarafından tutulan 2/10/2011 tarihli tutanak, "...Hasan Özer telefonla görüştüktan sonra telefon ahizesini bırakır bırakmaz maltaya doğru koşmaya başladı. Görevli memurlar da kendisini yakaladı ve olayın ardından H/T Hasan ÖZER kalmakta olduğu B-14 koğuşuna geri götürülmüştür." şeklindedir.

36. Bu olay üzerine başvuru, Kocaeli Cumhuriyet Başsavcılığına müracaat etmiş ve oğullarının kendilerine öldürüleceğini söylediğini belirterek oğlunun koğuşunun değiştirilmesi talebinde bulunmuştur.

37. Kocaeli Cumhuriyet Başsavcılığı Sor. No. 2011/18850 sayılı dosya ile soruşturma başlatmıştır.

h. Hasan Özer'in 3/10/2011 Tarihinde B-14 No.lu Koğuştaki Vücudunun Bazı Yerlerini Kesmesi Olayı

38. Hasan Özer 3/10/2011 tarihinde boynuna kesi suretiyle çizikler atmıştır. Bu olaya ilişkin tutulan tutanakta, saat 13.20'de B-14 No.lu odadan butona basıldığı, odaya gidildiğinde Hasan Özer'in banyoda boynunu kesmiş olduğunun söylendiği, bunun üzerine Hasan Özer'in revire çıkarıldığı belirtilmiştir.

39. Daha sonra Kocaeli Devlet Hastanesine sevk edilen Hasan Özer adına anılan Hastaneye tutulan kayıttaki "Sağ boyun bölgesinde 10 cm. yüzeysel kesi sütüre edildi. (...)" bilgileri bulunmaktadır. Fiziksel tedavisi yapılan Hasan Özer, psikiyatri muayenesinin gerekli görülmesi nedeniyle Hastanenin Psikiyatri Polikliniğine götürülmüştür. Burada muayene edilen Hasan Özer "Bilinç açık koopere oryante, self-mutilatif davranışlar, el bileklerinde ve sağ boyun bölgesinde yüzeysel kesiler mevcut. Suisid (hayatına son verme) amaçlı yapmadığını belirtiyor. Muayene sırasında suisid düşüncesi ve psikotik bulgu saptanmadığı, anti-sosyal kişilik bozukluğu, medikal tedavi önerilmemiştir." psikiyatri notuyla Ceza İnfaz Kurumuna gönderilmiştir.

40. Bu olay üzerine Hasan Özer hakkında disiplin soruşturması başlatılmış, daha sonra Hasan Özer'in ölümü üzerine disiplin cezası verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir. Hasan Özer, bu soruşturma kapsamında verdiği ifadesinde psikolojik sorunlarının bulunduğunu, bu nedenle boynunu kestiğini belirtmiştir.

1. 4/10/2011 Tarihli Duruşma Gününde Yaşanan Olaylar

41. Hasan Özer, kasten öldürme suçundan yargılandığı davanın saat 13.50'deki duruşmasına katılmak üzere 4/10/2011 tarihinde Bakırköy Adliyesine götürülmüştür. Hasan Özer burada da kendine zarar vermek istemiştir. Olaya ilişkin 4/10/2011 tarihli tutanakta özetle Hasan Özer'in saat 13.00'te Bakırköy Adliyesi mahkûm koğuşuna alındığı ve koğuşun kapısının kilitlendiği, kapının kilitlenmesinden sonra Hasan Özer'in ayakkabısı ile camı kırdığı ve cam kırıkları ile boğazını kesmeye çalıştığı, bunun üzerine olaya müdahale edildiği, Hasan Özer'in boyun ve boğaz bölgesinde kanama olduğu, 112 Acil Servise haber verildiği, 112 Acil Servis görevlileri tarafından gerekli müdahalenin yapıldığı ve Hasan Özer'in durumunun çok önemli olmadığı ve duruşmadan sonra dikiş atılması amacıyla hastaneye götürülmesinin uygun olacağını belirtildiği, bunun üzerine Hasan Özer'in 13.50'de duruşmaya çıkarıldığı belirtilmiştir.

42. Duruşma sırasında Bakırköy 8. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı tarafından Hasan Özer'e vücudundaki yaralar sorulmuş, Hasan Özer *"Bu çizikleri ben kendim yaptım, cezaevine gitmemek için ayakkabı ile cama vurdum, cam kırılınca boğazımı kesti, cezaevinde beni öldürmek istiyorlar, Ramazan Gerginyay isimli bir hasmımı oraya koyuyorlar."* şeklinde cevap vermiştir.

43. Bakırköy 8. Ağır Ceza Mahkemesi, Hasan Özer'in tutukluluk hâlinin devamına ve Hasan Özer'in koğuşunda bulunan Ramazan Gerginyay adlı kişi tarafından tehdit edildiğini belirtmesi nedeniyle duruşma tutanağının bilgi ve gereği için Ceza İnfaz Kurumuna gönderilmesine ve konu ile ilgili olarak Mahkemeye bilgi verilmesine karar vermiştir.

44. Hasan Özer, tedavisinin yapılması maksadıyla duruşmadan sonra hastaneye götürülmüştür. Bakırköy Adli Tıp Şube Müdürlüğünün 4/10/2011 tarihli ve 2011/14542 sayılı raporu şöyledir:

"Kişinin şubemizde yapılan muayenesinde, boynunda sol SCM alt kenarında orta hatta oradan sağ boyuna uzanan 14 cm.lik 4 adet birbiri içine geçmiş lineer yüzeysel sıyrık, boyun sağ yanda 9,5 cm.lik yatay seyreden üzeri dikişli düzgün kenarlı yeni oluşmuş yara, her iki kolda çok sayıda kolun dış yüzünde yoğun bir kısmı eski scartize bir kısmı kabuklu 2-8 cm uzunluğunda düzgün kenarlı bazıları ciltten çökük scartize yaralar, her iki ön kol 1/3 alt iç yüzde solda 5 adet birbirine paralel 4-6 cm.lik, sağda 3 adet oblik seyirli kabuklanma gösteren düzgün kenarlı yara, sağ ön kolda yaygın alacalı dış yüzeyde yoğun el sırtına uzanan kırmızı mor renkte ekimozlar, sol ayak bileği iç malleolda 2 adet 3x0,5, sağ ayak bileği ön yüz 1/3 altta 3x0,2 cm.lik kabuklu ekimozlu yaralar, sol ön kol sırtında sağ ön kolda yumruk ve kelepçe dövmesi, göğüs ön yüzde göbeğe kadar bölgede çok sayıda 1 ile 12 cm arasında değişen eski kesi izleri ile 8 adet 4-12 cm.lik yeni kesi izi, sol kol 1/3 üst iç yanda 6x1 cm.lik ray şeklinde ekimoz, sağ omuzda 6 adet 3 ile 10 cm arasında değişen uzunlukta 1 cm genişliğinde ray şeklinde ekimoz, sağ kol 1/3 üst arka yüzde 5x1,5 cm.lik mor renkte ekimoz, sağ kol 1/3 üst dış yüzde 10 adet 8-10 cm.lik lineer kabuklanma gösteren sıyrık, sağ scapula altında 5x4 cm.lik üçgen şeklinde sağ SCM üzerinde 3 adet 4x1 cm.lik kırmızı ekimoz, ensede sağ yanda 10 adet 0,5x1 cm.lik lineer sıyrık görüldü. Dikişlerinin Kocaeli Devlet Hastanesinde atıldığı ifade edildi. Dört ekstremité hareketleri tam ve serbest,

hafif ağırlı, çömelme tam, ayak dorsafleksörleri tam olduğu izlendi. Cezaevinde hasımlarıyla aynı koğuşa koyduklarını, olayların bu nedenle çıktığını söylediği,

Şahsın halihazırda kesilerinin dikilerek tedavi edildiği, sağlık kurumundan kesilerin kas, damar, sinir kesisi (özellikle boynundaki) içerip içermediği hususunda düzenlenecek raporunun tedavi edildiği Kocaeli Devlet Hastanesinden temin edilerek Kurul muayene günlerinden birinde Adli Tıp Kurumu Başkanlığı ilgili ihtisas Kurulu'na gönderilerek, bu husus hakkında oradan görüş alınmasının uygun olacağı kanaatini bildirir RAPORDUR."

i. Hasan Özer'in Ölümü

45. Hasan Özer'in vekili 5/10/2011 tarihli dilekçesine duruşma tutanağını da ekleyerek Ceza İnfaz Kurumuna başvurmuş ve Hasan Özer'in kaldığı odanın acilen değiştirilmesi ve başka bir ceza infaz kurumuna naklinin yapılması talebinde bulunmuştur. Hasan Özer, duruşma dönüşünde geçici 2 No.lu koğuşa yerleştirilmiştir.

46. Başvurucuların oğlu Hasan Özer, infaz koruma memurlarınca 6/10/2011 tarihinde sabah saat 08.00 sıralarında sayım amacı ile yapılan denetim sırasında kaldığı geçici 2 No.lu koğuştaki gömlek parçası ile duş başlığına boynundan asılı vaziyette ölü olarak bulunmuştur.

2. Hasan Özer'in Ölümü Üzerine Başlatılan Soruşturma Süreci

47. Anılan olayın ardından Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığının Sor. No. 2011/2206 sayılı dosyası ile resen soruşturma başlatılmıştır. Bu soruşturma dosyası ile başvurucuların 2/10/2011 tarihinde Kocaeli Cumhuriyet Başsavcılığına yaptığı şikâyet üzerine başlatılan 2011/18850 sayılı soruşturma dosyası (bkz. § 37) birleştirilmiş ve soruşturmaya 2011/2206 sayılı dosya üzerinden devam edilmesine karar verilmiştir.

a. Olay Günü Yapılan İşlemler

48. Olay hakkında kendisine saat 09.00 sıralarında bilgi verilen nöbetçi Cumhuriyet Savcısı M.E., olay yeri inceleme ekibinin Ceza İnfaz Kurumuna yönlendirilmesi talimatını vermiş; ardından Zabır Katibi N.K., Nöbetçi Doktor Bilirkişisi E.K.G. ve Otopsi Yrd. N.Ş. ile birlikte Ceza İnfaz Kurumuna gitmiştir.

49. Saat 09.15'te olaydan haberdar edilen olay yeri inceleme ekibi, saat 09.35'te Ceza İnfaz Kurumuna varmış ve olay yerinde hazır bulunan Cumhuriyet Savcısı M.E.'nin talimatı doğrultusunda olay yeri incelemesine başlamıştır. Hazırlanan 6/10/2011 tarihli olay yeri inceleme Raporu aşağıdaki şekildedir:

"(...)

Olayın meydana geldiği koğuşun giriş kapısının sol üst köşesinde GEÇİCİ KOĞUŞ-2- levhasının bulunduğu, kapının kahverengi demir olduğu, sağlam olduğu, odanın tamamının betonarme yapı olduğu, duvarların sarı, tavanının beyaz, kapı ve pencerelerinin turuncu renkte boyalı olduğu, bahse konu koğuşa girişte sol köşede duvar dibinde 1 adet demir ranza, üzerinde 1 adet çarşafsız yatak, 1 adet mavi renkli yastık, yatağın ayak ucu kısmında düzgün katlanmış vaziyette 1 adet kahverengi renkte battaniye, yerde 1 çift kahverengi renkte deri ayakkabı, ayakkabının hemen yanında yerde mavi renkli çöp poşeti üzerinde 1 adet gri renkli pantolon, pantolonun bitişiğinde yerde 1 adet yatak olduğu görüldü. Giriş istikametine göre karşı duvarın sol köşesinde 3 adet boş (yatak vb yok) ranza, bunların sağ tarafında gri renkli 1 adet ayakkabılık, ayakkabılığın üstünde 2 adet tabak, bir adet kaşık, 1,5 somun

ekmek, ayakkabılığın önünde yerde ise mavi renkli çöp poşeti ve içerisinde çöp bulunduğu görüldü. Koğuşun girişte sağda bulunan duvarında 1,5x1,5 m. ebatlarında 3 adet penceresinin bulunduğu, pencerelerin dış bölümünde parmaklık bulunduğu, pencerelerin hemen alt tarafında bir adet kalorifer peteği, pencerenin önünde bir adet L. marka boş sigara paketi ve içinde bir adet izmarit ve kül olduğu görüldü. Giriş kapısının karşısındaki duvarın sağ tarafında bulunan banyo/duş bölümünün kapısının 70 cm eninde ve 202 cm yüksekliğinde, yarı açık vaziyette (55 cm), banyonun sağ tarafında bulunan tuvaletin kapısının kapalı olduğu görüldü. Banyo ve tuvaletin arasında bulunan duvarın en üst bölümünde 20 cm boşluk bulunduğu, banyonun 150 cm x 115 cm ebatlarında 280 cm yüksekliğinde, duvarları fayans ile kaplı olduğu görüldü. Banyo/duş bölümünde bir erkek şahsın, duş fiskiyesinin takılı olduğu yere, boyun bölgesinden asılı vaziyette olduğu görüldü. Yapılan incelemede asılı şahsın boğazındaki kumaşın, siyah beyaz çizgili, kareli gömlek parçasından ip şekline getirilmiş olduğu görüldü. İp haline getirilmiş gömleğin diğer parçalarının ayakkabılığın önündeki mavi çöp poşetinin içinde bulunduğu görüldü. Fiskiye'nin bulunduğu noktadaki bağlantı ile şahsın boğazının alt bölümüne kadar 45 cm.lik mesafe olduğu, duş fiskiyesi ile tavan arasındaki mesafenin 80 cm olduğu, şahsın kafası ile arkasındaki duvar arasının 10 cm olduğu, asılı olarak bulunan şahsın boyunun (topuktan başına kadar) 166 cm olduğu, fiskiye'nin duvar ile birleştiği yerin yerden yüksekliğini 205 cm olduğu, asılı şahsın ayak uçlarının yerden 10 cm yüksek, topukların 20 cm yüksek, ayaklarının 15 cm aralıklı olduğu görüldü. Asılı şahsın kalçası hizasında banyo/duş hortumunun su bataryasının bulunduğu, su bataryasının yerden 95 cm yükseklikte bulunduğu, su bataryası ile su fiskiyesinin arasındaki mesafenin 110 cm olduğu tespit edildi.

Meydana gelen ası olayı ile ilgili olarak bahse konulu GEÇİCİ KOĞUŞ-2- bölümünde, ceset üzerinde, banyo wc bölümünde yapılan incelemede şüpheli herhangi bir boğuşma veya arbeye izine rastlanmadı. Ölen şahsın (...) Hasan Özer (...) olduğu cezaevi personelinin beyanından öğrenildi. Cezaevi personeli ile yapılan mülakatta Hasan Özer'in diğer mahkum ve tutuklular ile sorunlar yaşaması nedeni ile 1-2 gün önce tek kişilik koğuşa alındığı, en son olarak 05.10.2011 günü saat 20.30 sıralarında sayım nedeni ile kontrolünün yapıldığını, 06.10.2011 sabah sayımında asılı vaziyette bulunduğu öğrenildi. Hasan Özer'in asılı olarak bulunduğu duş bölümünde, ellerinde, tırnak aralarında yapılan incelemede herhangi bir boğuşma izi veya doku parçasının bulunmadığı, duş bölümündeki fayanslarda yapılan incelemede mukayeseye elverişli herhangi bir parmak izinin bulunmadığı görüldü.

Usulüne uygun olarak olay yerinin gerekli fotoğrafları çekildi. Ölçüm ve krokilelendirmesi yapıldı. C. Savcısı ve Doktor tarafından yapılan ölü muayenesi sırasında gerekli fotoğraf çekimi yapıldı. Olay yerinde olayı aydınlatmaya yarayabilecek başkaca herhangi bir iz ve bulguya rastlanılmaması üzerine olay yeri inceleme ve araştırmasına aynı gün saat 11.30'da son verilmiştir."

50. Cumhuriyet Savcısı M.E., Zabır Katibi N.K., Doktor Bilirkişisi E.K.G., Otopsi Yrd. N.Ş., Fotoğrafçı Bilirkişi E.A. ve Kimlik Tanığı M.M. imzalı 6/10/2011 tarihli Olay Yeri İncelemesi ve Ölü Muayene Tutanağı'nda özetle cesedin baş

bölgesinde herhangi bir darp ve cebir izine rastlanmadığı, sol kulak alt bölgesinden sağ kulak alt bölgesine kadar uzanan, kalınlığı boyun üst kısmında 2 cm olan ve arka kısımlara doğru incelenen asiya bağlı koyu kahverengine dönmüş cilt altı ekimotik alan olduğu, boyunun bazı bölgelerinde kabuklanmış kesiler ile sütüre edilmiş bazı kesilerin bulunduğu, göğsün üst kısmında eskiye dayalı yatay hatlı skar dokusu bulunduğu, kollarda ve bacaklarda bazıları kabuklanmış, bazıları kabuklanmakta olan birçok eski skarın bulunduğu, sol kalça kemiğine denk gelen ön kısımda 2x4 cm ebatlarında muhtemel çarpmaya bağlı kahverengine dönmüş ekimotik alanın görüldüğü, ölenin cinsel bölgelerinin incelenmesi neticesinde herhangi bir cinsel saldırı, fiilî livata izine rastlanmadığı belirtilmiştir. Doktor E.K.G. haricî muayene bulgularına göre ölüm sebebinin her ne kadar ası sureti ile olduğu görülmekte ise de kesin ölüm sebebinin klasik otopsi işlemi yapılarak uzman Adli Tıp hekimince tespit edilmesi gerektiği, muhtemel ölüm zamanının yaklaşık 5-6 saat öncesi olduğu yönünde mütalaada bulunmuştur. Bunun üzerine kesin ölüm sebebinin tespiti için klasik otopsi yapılmak üzere cesedin Kocaeli Adli Tıp Şube Müdürlüğüne gönderilmesine karar verilmiştir.

51. Cumhuriyet Savcısı M.A., Zabıt Katibi D.İ., Adli Tabip E.B., Adli Tabip H.Ö.A., Otopsi Yrd. H.T. ve kimlik tanığı sıfatıyla başvuru Müslim Özer'in katılımı ile Hasan Özer'in otopsi yapılmıştır. Başvuru Müslim Özer özetle kendisine gösterilen cesedin oğlu olduğunu, kasten öldürme iddiasıyla yaklaşık beş yıldır tutuklu olan oğlunun bir yılı aşkın bir süre önce hayatını kaybettiği Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiğini, oğlunun önceleri şikâyetinin olmadığını ancak son yirmi gündür Tuncelili biri ile A-18 koğuşunda sorunlar yaşadığını, dövüldüğünü söylediğini, kendisine oğlunun intihar ettiği söylenilmiş ise de olayın etrafı bir şekilde araştırılmasını ve oğlu öldürülmüş ise gereğinin yapılmasını, otopsi işleminden sonra oğlunun kendisine teslim edilmesini istediğini belirtmiştir. Klasik otopsi işlemi sonucu hazırlanan 6/10/2011 tarihli Ölü Muayene ve Otopsi Tutanağında aşağıdaki tespitler yapılmıştır:

"Cesedin harici muayenesinde;

Cesedin 165 cm boyunda 70-75 kg 20-21 yaşlarında, siyah saçlı, kahve gözülü, bir haftalık sakal bıyık traşlı, buğdaytenli, sünnetli erkek cesedi olduğu, ölü sertliği başlamış ve devam etmekte olduğu, ölü morlukları sırt kısımlarında baskı görmeyen yerlerde mor renkli oluşmuş olduğu görüldü. Sol kaşta yaklaşık 3 cm.lik eski yara skarı mevcuttur. Boyun sağ tarafta 8 cm.lik üzerinde sütür materyali bulunan yaklaşık 1 haftalık kesi, boyun ön kısımda 14 cm.lik sağda yüzeysel başlayıp sola doğru derinleşerek devam eden yer yer kurutlu iyileşme sürecinde yaklaşık 1 haftalık cilt kesisi olduğu belirlendi. En derin yeri boyun ön tarafta 1,5 cm derinliğinde olan her iki tarafta kulak arkasına doğru yüzeyselleşerek ilerleyen ve mastoid kemikler üzerinde sonlanan yükselici tarzda 1 cm genişliğinde telem izi saptandı. Göğüs ön yüzde çok sayıda birbirine göre düzensiz seyirli psikopatik kesi skarları mevcuttur. Sağ ön kol sırtında yumruk ve kelepçe şeklinde dövme olduğu görüldü. Her iki üst ekstremitede çok sayıda kimi kurutlu ve iyileşme sürecinde olan çoğunluğu ise iyileşme sürecini tamamlamış psikopatik eski kesi skarlar görüldü. Sol el bileği ön yüzde 5 adet boyutları 3-5 cm arasında değişen, sağ el bileği ön yüzde 5 adet boyutları 3-5 cm arasında değişen, sağ el bileği ön yüzde 3 adet boyutları 3-5 cm arasında değişen üzerleri yer yer kurutlu iyileşme sürecinde eski kesiler olduğu belirlendi. Sağ ve sol uyluk üst dış kısımlarda sağda 10 cm çaplı solda 6 cm çaplı alanlarda kahverengi-sarı yer yer mor renkli iyileşme sürecinde

7-10 günlük ekimozlar ve sol ayak bileği iç yüzde 2 adet 3x0,5 cm boyutlarında üzerleri kurutlu yüzeysel cilt kesileri görüldü. Diz altında her iki tibia orta bölüm ön iç kısımlarda sağda 9 cm.lik solda 7 cm.lik eski yara skarları olduğu saptandı. Genital organlar olağan görünümde idi. Anüste ölüm sonrası genişleme dışında anormal bir bulgu saptanmadı.

Bilirkişilerden soruldu: Yukarıda C.Savcısı ile birlikte tespit ettiğimiz bulgulara aynen katılıyoruz. Kesin ölüm sebebinin tespiti için klasik otopsiye gerek vardır dediler. Klasik otopsiye başlandı.

Baş Açıldı: Cilt altında ve temporal adalelerde ekimoz veya hematom görülmedi. Kafatası kemikleri sağlam bulundu. Kafatası açıldı. Beyinde az sayıda noktavari peteşiyel kanama alanları dışında patolojik bulgu saptanmadı. Beyin kesilerinde özellik görülmedi. Kafa kaide kemikleri sağlam bulundu.

Boyun-Göğüs Açıldı: Boyun cilt altında belirgin bir özellik görülmedi. Boyun bölgesi yumuşak dokularında ası izi altından solda daha yaygın ve belirgin olmak üzere her iki tarafta ekimotik alanlar tespit edildi. Hyoid kemik ve kıkırdak yapılar sağlam bulundu. Her iki akciğerde az sayıda havasızlığa bağlı nokta şeklinde kanama alanları görüldü. Kalp normal konum ve boyutlarında bulundu. Kesitlerinde bir özellik saptanmadı. Bir kan tüpüne kan örneği alındı.

Batın Açıldı: Batın organları normal konum ve ebatlarında idi. Travmatik bulgu görülmedi. Organlarda patolojik bulgu tespit edilmedi. Midede az miktarda kısmen sindirilmiş gıda olduğu görüldü.

Kas iskelet sistemi yaşına uygun yapıda ve sağlamdı. Açılan yerler usulüne uygun olarak kapatıldı.

Otopside elde edilen bulgulara göre kesin ölüm sebebi ASIYA BAĞLI MEKANİK ASFİKSİ'dir. Ölüm bu şekilde belli olduğu için defninde sakınca yoktur. Otopsi sırasında alınan kan Adli Tıp Kurumu Kimya İhtisas Dairesine gönderilerek kanda alkol, uyutucu, uyuşturucu madde aranması uygun olur dedi."

52. Cumhuriyet Başsavcılığı 6/10/2011 tarihli yazı ile İstanbul Adli Tıp Kurumu Başkanlığına müzekkere yazmış ve alınan kanda alkol, uyutucu ve uyuşturucu madde bulunup bulunmadığına dair rapor tanzim edilmesi talebinde bulunmuştur.

53. Cumhuriyet Savcısı M.E., ölüm olayının meydana geldiği gün, Ceza İnfaz Kurumundaki bazı görevliler ile Hasan Özer'in intihar ettiği odanın karşısında bulunan mahkûmların ifadelerini almıştır.

i. Ceza İnfaz Kurumu Sorumlu Başmemuru E.S. ifadesinde özetle 5/10/2011 gününü 6/10/2011 gününe bağlayan gece İnfaz Koruma Memuru S.Ü. ile birlikte geçici koğuşların da bulunduğu mahkûm kabul kısmında nöbetçi olduğunu, geçici 1 No.lu koğuşta B.Ö. ile Niğde'den sevk edilen bir mahkûmun, geçici 2 No.lu Koğuşta ise Hasan Özer'in bulunduğunu, her iki koğuşun pencereleri karşılıklı olduğundan mahkûmların birbirleri ile iletişim kurmasının mümkün olduğunu, geçici koğuşlarda kalan mahkûmların zaman zaman kapıya vurarak ihtiyaçlarını bildirdiklerini, Hasan Özer'in de kapıya vurarak sevkten gelen mahkûmun kendisine sigara vereceğini, bu sigarayı alarak kendisine vermesini istediğini, bu istek üzerine sevkten gelen mahkûmun verdiği dört sigarayı Hasan Özer'e verdiğini, sonrasında kendisine sık sık

zarar verdiği için Hasan Özer ile nasihat babında sohbet ettiğini, yanlarında İnfaz Koruma Memuru S.Ü.nün de bulunduğunu, kendilerinin daha sonra havalandırma bahçesinden çıkarak koridorda nöbetlerine devam ettiklerini, kulaklarının sürekli olarak geçici koğuşlarda olduğunu, geceleyin herhangi bir boğulma veya boğuşma gibi bir ses duymadığını, sabah saat 08.00'de sayım için odaya giren İnfaz Koruma Memuru S.Ü. ile diğer görevlinin Hasan Özer'i asılı olarak görmeleri üzerine kendisine seslendiklerini, kendisinin de müdürlerine haber verdiğini, Hasan Özer'in sorunlu biri olduğunu ve sık sık kendisine zarar verdiğini belirtmiştir. İnfaz Koruma Memuru S.Ü. de, Başmemur E.S. ile benzer yönde beyanda bulunmuştur.

ii. Olayın meydana geldiği gün geçici 1 No.lu koğuştaki bulunan B.Ö. ifadesinde özetle koğuşlarda hasımlarının bulunduğu için yaklaşık bir buçuk aydır geçici 1 No.lu koğuştaki kaldığını, koğuşlarında sorun yaşayan yahut kendisine zarar veren mahkûmların kendisinin bulunduğu koğuşa veya geçici 2 No.lu koğuşa geldiğini, Hasan Özer'in üç dört defa geçici koğuşlara geldiğini, bunlardan birisinde ise kendisinin bulunduğu koğuşa verildiğini, bu dönemde Hasan Özer'e ağabeylik yapıp onunla yemeğini paylaşmasına rağmen onun durduk yere kendisine vurduğunu, Hasan Özer'in çocukluğuna vererek bu olay hakkında şikâyetçi olmadığını, yaklaşık dört gün önce Hasan Özer'in tekrar geçici 2 No.lu koğuşa getirildiğini, Hasan Özer ile muhatap olmak istemediğinden bu sürede onunla hiç konuşmadığını, Hasan Özer'in bir gün önce Niğde'den gelen mahkûmdan sigara istediğini, sevkten gelen mahkûmun ceza infaz koruma memurları aracılığıyla sigarayı verdiğini, infaz koruma memurlarının daha sonra havalandırma kapısını kapatarak ayrıldığını, kendisinin de istirahatına çekildiğini, gece boyunca kapı açılma, boğma, boğuşma gibi bir ses duymadığını, uyandığında Hasan Özer'in öldüğünü öğrendiğini belirtmiştir.

iii. Niğde'den gelen mahkûm C.B. ise özetle 5/10/2011 günü saat 19.00 civarında Niğde E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan sevkle geldiğini ve B.Ö. isimli mahkûmun bulunduğu geçici 1 No.lu koğuşa yerleştirildiğini, havalandırma bahçesinin diğer tarafındaki koğuştaki bulunan genç bir arkadaşın birkaç defa kendisine seslenerek hoş geldin gibisinden sözler söylediğini ve sonrasında sigara istediğini, infaz koruma memurlarının verdiği sigarayı karşı odadaki gence verdiğini, infaz koruma memurları ile genç arasında herhangi bir konuşmanın geçip geçmediğini hatırlamadığını, gece boyunca kapı açılması, boğuşma gibi bir ses duymadığını, sabahleyin ise sigara verdiği gencin öldüğünü öğrendiğini belirtmiştir.

b. B-14 No.lu Koğuştaki Bulunan Mahkûmlar ile İdare Memuru M.M.nin Şüpheli Sıfatıyla Dinlenmesi

54. Başvurucular 10/10/2011 tarihli dilekçe ile özetle oğullarının olaydan önce ısrarla öldürüleceğinden bahsettiği ve dövüldüğü dikkate alındığında ölümün intihar değil cinayet olduğu kanaatine vardıklarını belirterek ölüm nedeninin intihar olduğunu belirten otopsi raporunu kabul etmediklerini, bu sebeple yeni bir rapor alınmasını, kamera kayıtlarının incelenmesini, oğullarını yaklaşık yirmi gün önce döven kişilerin tespit edilmesini ve ölüm olayı ile bağlantılarının araştırılmasını istemiştir. Başvurucular, aynı tarihli ifadelerinde de benzer yönde beyanda bulunmuşlardır. Başvurucular 19/10/2011 tarihli dilekçelerinde ise olayın intihar olmadığını tekrarlayarak ölü üzerinde otopsi yapılmasına karar verilmesi taleplerinde bulunmuştur.

55. Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı 1/12/2011 tarihinde Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olan İ.Ö.yü tanık sıfatıyla dinlemiştir. İ.Ö. ifadesinde özetle Hasan Özer ile A-7 koğuşunda iki hafta kadar birlikte kaldığını, Hasan Özer'in A-7 koğuşuna

gelmeden önce C-4 koğuşunda darbedilmiş olduğunu, A-7 koğuşuna gelmesinin sebebinin de bu olduğunu, kendileriyle diyalogunun ise normal olduğunu, koğuşta herhangi bir probleminin olmadığını, Başmemur E., ismini bilmediği 30-35 yaşlarındaki ikinci müdür ve tanımadığı bazı ceza infaz koruma memurlarının darp olayı (C-4 No.lu odada 9/9/2011 tarihinde meydana gelen dövülme olayı) ile ilgili olarak Hasan Özer'i şikâyetinden vazgeçirmeye ikna etmek için koğuşa geldiğini, tavsiye şeklinde şikâyetten vazgeçmesini söylediklerini ancak herhangi bir şekilde baskı yapmadıklarını ve onu tehdit etmediklerini, sonrasında kendilerinin de Hasan'la konuşarak şikâyetinden vazgeçirmelerini söylediklerini, onun da ikna olarak darp olayı ile ilgili şikâyetçi olmadığını, daha sonrasında ise tek kişilik odada ölü olarak bulunduğunu, Hasan'ın intihar ettiğini düşünmediğini, birlikte kaldıkları dönemde kendisinin bu yönde bir eğilimini görmediğini, hayattan beklentileri olan biri olduğunu hatta tahliye olacağını düşünerek bütün eşyalarını ailesine gönderdiğini, Hasan'ın ölümünde idarenin özellikle ikinci müdür M.M.nin sorumlu olduğunu düşündüğünü çünkü bu şahsın Ceza İnfaz Kurumunda astığı astık kestiği kestik davranan, mahkûm döven hatta mahkûmlara adam dövdüren birisi olduğunu belirtmiştir.

56. Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı, B-14 No.lu koğuşta bulunan tutuklu ve hükümlülerin 4/11/2011 tarihinde; Ceza İnfaz Kurumunda idare memuru olarak görev yapan M.M.nin ise 29/12/2011 tarihinde şüpheli sıfatıyla ifadesini almıştır.

i. B-14 Koğuşunda bulunan T.A. ifadesinde özetle Hasan Özer ile B-14 koğuşunda üç gün kadar kaldığını, Hasan Özer'in banyoda kendini jiletle kesmesi nedeniyle koğuştan alındığını, psikolojik sorunlarının olduğunu ve kendi kendine konuştuğunu, bir keresinde koğuş kapısı açılır açılmaz kendini bahçeye attığını ve vücudunu kestiğini, Hasan Özer'e karşı koğuşta herhangi bir tehdit ve baskı olmadığını, Ceza İnfaz Kurumu idaresi tarafından da böyle bir yönlendirmenin yapılmadığını belirtmiştir. B-14 koğuşunda bulunan diğer hükümlü ve tutuklular da benzer yönde beyanda bulunmuşlardır.

ii. Şüpheli sıfatıyla 29/12/2011 tarihinde ifadesi alınan Ceza İnfaz Kurumu İdare Memuru M.M. ise özetle görev yaptığı süre boyunca Hasan Özer adlı tutukluyu iki defa gördüğünü, Hasan Özer'i ilk defa U.A. adlı mahkûm ile birlikte odalarını yakacaklarını söylemeleri üzerine geçici odalara götürülürken gördüğünü, U.A.yı ise daha önceden gördüğünden "*Neden bu şekilde sorun çıkarıyorsun?*" diyerek sitemde bulunduğunu, Hasan Özer ile ikinci defa Hasan Özer'in C-4 No.lu koğuşta mahkûmlar tarafından darbedilmesi olayı sonrasında karşılaştığını, Hasan Özer'in darbedildiği haberini alınca kendisini darp raporu aldirmek için hastaneye gönderdiğini, bunun dışında Hasan Özer'i görmediğini, Hasan Özer'in öldüğü gün kendisinin izinli olduğunu, iddia edildiği gibi Hasan Özer'i mahkûmlara darbettirmiş olmadığını, tehdit de etmediğini, ölümüyle herhangi bir ilgisinin bulunmadığını, idareci olması nedeniyle Hasan Özer'in sık sık sorun çıkarıp kendisine zarar verdiğini bildiğini, üzerine atılı suçlamaları kabul etmediğini beyan etmiştir.

c. Otopsi Sırasında Hasan Özer'den Alınan Kanın İncelenmesi

57. Cumhuriyet Başsavcılığının 6/10/2011 tarihli yazısı üzerine Adli Tıp Kurumu Kimya İhtisas Dairesine gönderilen kan örnekleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde hazırlanan 11/11/2011 tarihli raporda, incelenmesi istenen numunenin 11/10/2011 tarihinde Adli Tıp Kurumuna geldiği, incelemenin 12/10/2011 tarihinde yapıldığı belirtilmiş ve HS/GC metoduna göre yapılan inceleme neticesinde kanda 64 mg/dl etanolün bulunduğu sonucuna varılmıştır.

58. Anılan sonuç üzerine Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı 30/1/2012 tarihinde Adli Tıp Kurumu Kocaeli Şube Müdürlüğüne müzekkere yazarak ölenin kanında çıkan 64 mg/dl alkolün sebebi hakkında rapor tanzim edilmesi talebinde bulunmuştur. Adli Tıp Kurumu Kocaeli Şube Müdürlüğü, Cumhuriyet Başsavcılığının anılan talebi hakkında 15/4/2012 tarihli raporu tanzim etmiştir. Adli Tabip Uzmanı Dr. E.B. tarafından hazırlanan rapor şöyledir:

"Kandıra Hazırlık Bürosu'nun 30/01/2012 tarihli ve 2011/2206 sayılı yazısı ile "06.10.2011 tarihinde cezaevinde tutuklu/hükümlü olarak bulunması gözönünde bulundurularak, ilgi tarihli raporda ölenin kanında 64 mg/dl alkolün sebebi" sorulan Müslim ve Nejla oğlu, 15/02/1990 Acıgöl doğumlu, Hasan Özer'e ait Adli Tıp Kurumu Kimya İhtisas Dairesi Toksikoloji Şubesine ait 11.11.2011 tarih 4946 sayılı raporunun tetkikinde;

06.10.2011 tarihinde 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kendisini iple asmak sureti ile vefat ettiği, otopsi aynı gün yapılarak kan alındığı,

Alınan kan otopsi tarihinden 5 gün sonra Adli Tıp Kurumuna ulaştığı, yapılan tetkik sonunda alınan kanda % 64 mg/dl oranında alkol tespit edildiği,

Ölenin kapalı cezaevinde alkol alma olanağı bulunmadığından, otopsi sırasında alınan kanın oda sıcaklığı ortamında tutularak Adli Tıp Kurumuna ulaştırıldığı ve meydana gelen putrefaksiyon (çürüme) nedeni ile alkol oluşması meydana geldiğinin kabulü gerekli olduğu,

Gerçekte bu tür anormal alkol tespitleri başka vakalarda da meydana geldiği, bunun Kimya İhtisas Dairesi Uzmanları tarafından bu şekilde yorumlandığı, bazı kanlarda çok daha yüksek alkol oranları tespit edildiği bildirildiğinden;

NETİCE: Hasan Özer'in kanında tespit edilen % 64 mg/dl miktarındaki alkolün mutlaka kendisi tarafından alınan içki ile meydana gelmeyebileceği, alınan kanın sıcak ortamda bekletilmesi sureti ile kanda meydana gelen putrefaksiyon sonucu da meydana gelebileceği kanaatini bildirir rapordur."

d. Ceza İnfaz Kurumu Kamera Kayıtlarının ve Hasan Özer'in 2/10/2011 Tarihinde Yaptığı Telefon Görüşmesinin İncelenmesi

59. Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı 10/4/2012 tarihli müzekkere ile Ceza İnfaz Kurumundan Hasan Özer'in 2/10/2011 tarihinde ailesiyle telefon görüşmesi yaptığı yerin kamera kayıtlarının 3/10/2011 tarihinden 6/10/2011 tarihi saat 09.00'a kadar geçici 1 No. ve geçici 2 No.lu koğuşları gören tüm kamera kayıtlarının, Hasan Özer'in 4/10/2011 tarihli duruşma için Adliyeye sevki sırasında koridor ve Ceza İnfaz Kurumu içinde geçmiş olduğu alanlara ait kamera kayıtlarının ve 4/10/2011 ile 6/10/2011 tarihleri arasında Hasan Özer'in bulunduğu koğuş ve geçmiş olduğu alanlara ilişkin kamera görüntülerinin CD ortamına aktarılarak gönderilmesi talebinde bulunmuştur. Ceza İnfaz Kurumu 17/4/2012 tarihinde kamera kayıtlarını Cumhuriyet Başsavcılığına sunmuştur.

60. Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı, Ceza İnfaz Kurumundan gönderilen kamera kayıtları üzerinde çözümleme yaparak rapor sunması amacıyla Bilirkişi M.Ş.yi resen atamıştır. Bilirkişi M.Ş., kamera kayıtlarını incelemiş ve 118 fotoğraf kullanarak toplam yirmi üç sayfalık bir rapor hazırlamıştır. Raporun ilgili ve önemli kısımları şöyledir:

"CH-02 nolu güvenlik kamerası görüntüsü incelendiğinde Hasan Özer'in 02.10.2011 günü saat 11:15:54 sıralarında konuşmakta olduğu telefon avizesini bırakarak ana koridorda hızlıca gelişi güzel koştuğu arkasından infaz koruma memurlarının Hasan ÖZER'i takip ettiği görüldü.

CH-03 nolu güvenlik kamerası görüntüsü incelendiğinde, Hasan ÖZER'in 02.10.2011 günü saat 11:17:56 ile saat 11:19:43 arasında (...) 2 infaz koruma memuru tarafından her iki elinin arkadan tutulmak suretiyle kontrol altına alınmasına çalışıldığı, akabinde ayağa kaldırılarak her iki eli arkadan tutulmak suretiyle götürüldüğü görüldü.

CH-15, 16, 11 ve 07 nolu güvenlik kamerası görüntüsü incelendiğinde, Hasan ÖZER'in 02.10.2011 günü saat 11:22:32 ile saat 11:30:18 arasında elleri serbest olarak kendi başına 2 nolu Geçici koğuşun bulunduğu koridora geldiği, sakinleşmesi üzerine 2 nolu Geçici koğuşa alınmak istememesi üzerine infaz koruma memurlarına direndiği, bunun üzerine infaz koruma memurları tarafından her iki kolu ve ayaklarından tutulmak suretiyle yerinden kaldırılarak B-14 nolu koğuşa götürüldüğü görüldü.

CH-16 nolu güvenlik kamerası görüntüsü incelendiğinde, 03.10.2011 günü saat 13:30:56'da Hasan ÖZER'in iki infaz koruma memuru eşliğinde kendi başına ayakta yürüyerek duyarlı kapıya doğru geldiği görüldü. Devamında 03.10.2011 günü saat 17:33:56'da Hasan ÖZER'in tekrar cezaevine geldiği (...) Hasan ÖZER'in koğuş içerisine saat 17:34:06'da girdiği, saat 17:35:03'te ise 2 nolu koğuştan infaz koruma memurlarının dışarı çıktıkları görüldü.

(...)

CH-16 nolu güvenlik kamerası görüntüsü incelendiğinde, 03.10.2011 günü saat 22:05:15'te iki infaz koruma memuru (infaz koruma memurlarından birinin elinde bir adet poşet bir adet A4 kağıdı var) 2 nolu geçici koğuşun kapısını açıyor ve içeri giriyor aynı gün saat 22:05:32'de iki infaz koruma memuru dışarı çıkarak kapıyı kilitliyor İçeri girerken ellerinde bulunan malzemelerin olmadığı görüldü.

CH-16, CH-14 nolu güvenlik kamerası görüntüsü incelendiğinde, 04.10.2011 günü saat 08:58:50'de bir infaz koruma memuru 2 nolu geçici koğuşun kapısını açıyor (...) Hasan ÖZER dışarı çıkıyor (...) jandarma eşliğinde cezaevinden aynı gün saat 09:01:49'da ayrıldığı görüldü.

CH-16, CH-14 nolu güvenlik kamerası görüntüsü incelendiğinde, Hasan ÖZER'in 04.10.2011 günü saat 18:29:00'da jandarma eşliğinde cezaevine getirildiği (...) görüldü

CH-16 nolu güvenlik kamerası görüntüsü incelendiğinde, 04.10.2011 günü saat 18:43:03'te 2 nolu geçici koğuşun kapısı bir infaz koruma memuru ve bir hizmetli eşliğinde açıldı hizmetli personelin elinde 3 tabak yemek olduğu görüldü. İnfaz koruma memuru ve hizmetli koğuştan içeri girmeden yemekleri kapıdan Hasan ÖZER'e uzattıkları ve aynı gün saat:18:43:13'de 2 nolu geçici koğuşun kapısının kilitlenerek kapatıldığı görüldü.

(...)

CH-16 nolu güvenlik kamerası görüntüsü incelendiğinde, 04.10.2011 günü saat 20:54:44'te 2 nolu geçici koğuşun kapısı iki infaz koruma memuru tarafından açıldı. (...) Hasan Özer dışarı çıktı. (...)

CH-14 nolu güvenlik kamerası görüntüleri incelendiğinde, 04.10.2011 günü saat 20:56:00'da Hasan ÖZER'induyarlı kapıdan geçerek infaz koruma memuru tarafından elle kaba üst aramasının yapıldığı, ardından 112 sağlık ekibinin yanına saat 20:56:20'de gelerek beyaz renkli sandalyeye oturduğu ve 112 sağlık ekibiyle konuştuğu görüldü.

CH-14 nolu güvenlik kamerası görüntüleri incelendiğinde, 04.10.2011 günü saat 21:18:18'de jandarmaların cezaevine geldiği, (...) Hasan ÖZER'in (...) 21:21:36'da jandarma eşliğinde cezaevinden çıktığı görüldü.

CH-14 nolu güvenlik kamerası görüntüleri incelendiğinde, 05.10.2011 günü saat 00:41:16'da Hasan ÖZER'in jandarmaların eşliğinde cezaevine geldiği, kelepçelerinin çıkarılmasından sonra direk olarak kendi başına odaya doğru gittiği. Aynı gün saat 00:42:31'de Hasan ÖZER odadan çıkarak gene tek başına duyarlı kapıya doğru geldiği görüldü.

CH-16 nolu güvenlik kamerası görüntüleri incelendiğinde, 05.10.2011 günü saat 00:43:12'de Hasan ÖZER'in duyarlı kapıdan geçerek iki infaz koruma memuru eşliğinde 2 nolu geçici koğuşa doğru gittiği kapı önünde elle kaba üst aramasının yapıldığı ve aynı gün saat 00:43:43'te koğuştan içeri girdiği, iki infaz koruma memurunun ise içeri girmediği görüldü.

CH-16 nolu güvenlik kamerası görüntüleri incelendiğinde, 05.10.2011 günü saat 06:32:59'da bir görevlinin yemek dağıtım arabasıyla geldiği, saat 06:33:38'de bir infaz koruma memuru tarafından Hasan ÖZER'in bulunduğu 2 nolu geçici koğuşun kapısının açıldığı, infaz koruma memurunun 2-3 defa içeri girip çıktığı görüldü. Saat 06:34:45'de bir tabak yemek içeri veriliyor bu esnada infaz koruma memuru koğuşun dışında bulunuyor içeri girmediği Hasan ÖZER'in tabağı aldığı görüldü. Saat 06:34:49'da infaz koruma memuru tarafından kapı kilitlenerek kapatıldığı görüldü.

CH-16 nolu güvenlik kamerası görüntüleri incelendiğinde, 05.10.2011 günü saat 07:58:44'te üç infaz koruma memuru 2 nolu geçici koğuşun kapısına geldiği ve içeri girdikleri aynı gün saat 07:59:04'te üç infaz koruma memuru da koğuştan dışarı çıkarak kapıyı kilitledikleri görüldü.

CH-16 nolu güvenlik kamerası görüntüleri incelendiğinde, 05.10.2011 günü saat 08:22:51'de üç infaz koruma memuru 2 nolu geçici koğuşun kapısına geldiği ve içeri girdikleri aynı gün saat 08:25:09'de üç infaz koruma memuru da koğuştan dışarı çıkarak kapıyı kilitledikleri görüldü.

CH-16 nolu güvenlik kamerası görüntüleri incelendiğinde, 05.10.2011 günü saat 08:50:21'de bir infaz koruma memuru ile birlikte bir hizmetli görevli çöpleri toplamak amacıyla tekerlekli el arabasıyla birlikte 2 nolu geçici koğuşun kapısına geldiği ve infaz koruma memurunun içeri girdiği saat 08:50:28'de koğuştan dışarı çıkarak kapıyı kilitlediği görüldü.

CH-16 nolu güvenlik kamerası görüntüleri incelendiğinde, 05.10.2011 günü saat 11:43:08'de iki infaz koruma memurunun 2 nolu geçici koğuşa geldikleri ve kapıyı açarak içeri girdikleri, (...) saat 11:44:35'te ise Hasan ÖZER ile birlikte tüm infaz memurlarının koğuştan dışarı çıktıkları, Hasan ÖZER'in kaba üst aramasının yapılmasının ardından iki infaz koruma memuru eşliğinde saat 11:45:20'de koridora yürüyerek ilerlediği görüldü.

(...) 19 sn sonra başka bir koridorda aynı iki infaz koruma memuru eşliğinde koridorda (y)ürüyerek ilerlediği görüldü.

(...) Hasan ÖZER'in kaba üst aramasının yapılması ardından 2 nolu geçici koğuşun içerisine alındığı ve koğuşun kapısının saat 12:22:04'te kapatılarak kilitlendiği görüldü.

CH-16 nolu güvenlik kamerası görüntüleri incelendiğinde, 05.10.2011 günü saat 15:50:06'da iki infaz koruma memurunun 2 nolu geçici koğuşa gelerek kapıyı açtıkları ancak içeri girmedikleri, Hasan ÖZER'in koğuş kapısı açılması ile birlikte dışarı çıktığı (...) saat 15:51:32'de iki infaz koruma memurunun eşliğinde koridorda yürüyerek ilerlediği görüldü.

(...) Hasan ÖZER'in son görüldüğü koridora aynı gün saat 16:33:50'de bir infaz koruma memuru eşliğinde geldiği ve koridorda elle kaba üst aramasının yapıldığı, bu esnada koridorda iki infaz koruma memurunun da bulunduğu bir infaz koruma memurunun elinde kendisine ait pantolon kemerini olduğu görüldü. Hasan ÖZER'in iki infaz koruma memuru eşliğinde yürüyerek 2 nolu geçici koğuşun bulunduğu koridora ilerlediği, (...) aynı gün saat 16:35:24'te 2 nolu geçici koğuşun kapısı açılarak Hasan ÖZER'in koğuştan içeri girdiği, saat 16:35:42'de ise elinde pantolon kemeri bulunan infaz koruma memurunun koğuşa doğru hareketlendiği ancak CH-16 nolu güvenlik kamerası ve koğuş kapısının açılma açısının infaz koruma memurunun içeri tam olarak girip girmediğinin tespit edilmesine imkan tanımadığı ancak içeri girdiğinin değerlendirildiği, saat 16:36:07'deduyarlı kapının bulunduğu yerden bir infaz koruma memurunun da 2 nolu geçici koğuşun kapısına doğru gelerek kapı önünde beklediği görüldü. Saat 16:37:29'da ise dört infaz koruma memuru koğuşun önünden ayrılarak Hasan ÖZER'in içinde bulunduğu 2 nolu geçici koğuşun kapısının kilitlenerek kapatıldığı görüldü.

CH-16 nolu güvenlik kamerası görüntüleri incelendiğinde saat 17:37:56'da Hasan ÖZER'in içinde bulunduğu 2 nolu geçici koğuşun kapısı iki infaz koruma memuru ve bir hizmetli tekerlekli servis arabasıyla yemek dağıtımı için geldiği, koğuş kapısının infaz koruma memuru tarafından açılması üzerine infaz koruma memuru koğuştan içeri girmeden kapı önünde toplam üç adet yemek tabağını içeri uzattığını ve infaz koruma memurunun saat 17:38:40'da koğuşun kapısını kilitleyerek kapattığı görüldü.

CH-16 nolu güvenlik kamerası görüntüleri incelendiğinde saat 18:09:36'da Hasan ÖZER'in içinde bulunduğu 2 nolu geçici koğuşun kapısı bir infaz koruma memuru ve bir hizmetli tekerlekli servis arabasıyla yumurta dağıtımı için geldiği, koğuş kapısının infaz koruma memuru tarafından açılması üzerine infaz koruma memuru koğuştan içeri girmeden kapı önünde kahvaltılık içeri uzattığı ve infaz koruma memurunun saat 18:10:11'de koğuşun kapısını kilitleyerek kapattığı görüldü.

CH-16 nolu güvenlik kamerası görüntüleri incelendiğinde saat 08:04:25'te Hasan ÖZER'in içinde bulunduğu 2 nolu geçici koğuşun kapısı iki infaz koruma memuru eşliğinde açıldığı, iki infaz koruma memurunun koğuştan içeri girdiği, saat 08:04:44'te içeri giren infaz koruma memurlarından biri koşarak 2 nolu geçici koğuştan dışarı çıktığı ve koridordan koşarak uzaklaştığı, içeride bulunan diğer infaz koruma memuru ise saat 08:04:50'de 2 nolu geçici koğuştan dışarı çıkarak kapıyı kapattığı görüldü."

61. Hasan Özer ile annesi Nejla Özer, babası Müslim Özer ve kardeşi H.Ö. arasında geçen 2/10/2011 tarihli telefon görüşme kayıtları ise aşağıdaki şekildedir:

"Müslim Özer'in 00.38'inci dakikada: Hasan
Hasan Özer'in 00.39'uncu dakikada: Hasan Özer.
Müslim Özer'in 00.41'inci dakikada: Napıyon Hasan?
Hasan Özer'in 00.41'inci dakikada: İyiyim baba
Müslim Özer'in 00.43'üncü dakikada: Ney lan?
Hasan Özer'in 00.46'ıncı dakikada: Beni öldürecekler baba.
Müslim Özer'in 00.47'inci dakikada: Niye?
Hasan Özer'in 00.48'inci dakikada: Ne biliyim?
Müslim Özer'in 00.51'inci dakikada: Seni öldürecekler mi?
Hasan Özer'in 00.52'inci dakikada: Bugün... Bugün hemen Cumhuriyet
savcılığına çık gel.

Müslim Özer'in 00.56'ncı dakikada: Cumhuriyet Savcılığına mı? çıkım.
Hasan Özer'in 00.57'inci dakikada: Heee... He nöbetçi savcıya.
Müslim Özer'in 00.59'uncu dakikada: Niye?
Nejla Özer'in 01.00'inci dakikada: Ne? Noldu?..
Hasan Özer'in 01.03'üncü dakikada: Anne beni öldürecekler.
Nejla Özer'in 01.05'inci dakikada: Noldu?
Hasan Özer'in 01.06'ncı dakikada: Öldürecekler beni.
Nejla Özer'in 01.07'nci dakikada: Ne zaman öldürecekler?
Hasan Özer'in 01.10'uncu dakikada: Bugün... Yalnız şeye çıkın gelin.
Nejla Özer'in 01.12'inci dakikada: Tamam oğlum.
Hasan Özer'in 01.13'üncü dakikada: Cumhuriyet savcılığına.
Nejla Özer'in 01.14'üncü dakikada: Varınca sataşma kimseye.
Hasan Özer'in 01.16'ncı dakikada: Tamam
Nejla Özer'in 01.18'inci dakikada: Tamam oğlum kendine iyi bak.
Hasan Özer'in 01.19'uncu dakikada: Tamam mı anne hemen gelin.
Hemen.

Nejla Özer'in 01.21'inci dakikada: Hemen şimdi. A baş..
Hasan Özer'in 01.23'üncü dakikada: Ben koğuşa girmiyom. Bak
gardıyanlar beni alacak, içeri alacak, koğuşa.
Nejla Özer'in 01.27'inci dakikada: Biz geliyoz, geliyoz, arabamız var,
geliyok hemen, sen kendini ferah tut aç..
Hasan Özer'in 01.03'üncü dakikada: Anne beni öldürecekler.
Kardeşi 01.32'inci saniyede: Hasan Abi.
Nejla Özer'in 01.33'üncü dakikada: Gapatma.
Hasan Özer'in 01.34'üncü dakikada: heh
(Kardeşi) H. Özer'in 01.35'inci dakikada: Sataşma. Kim öldürecek
oğlum?
Hasan Özer'in 01.36'ıncı dakikada: Çabuk babama haber versin, gelsin
buraya.

(Kardeşi) H. Özer'in 01.38'inci dakikada: Kim öldürecek? Kim? ... La Hasan Abi. Kim öldürecek oğlum?

(Kardeşi) H. Özer'in 01.49'uncu dakikada: Lan müdüre çık, müdüre.

Hasan Özer'in 01.50'inci dakikada: Taam. Hadi. Müdür, müdür öldürecek zaten abi.

Müslim Özer'in 01.56'ıncı dakikada: Hasan.

Hasan Özer'in 01.57'inci dakikada: Haaa... Baba hadi çabuk cumhuriyet savcılığına çık gel sen arabayla dayımgili de getir.

Müslim Özer'in 02.01'inci dakikada: Niye?

Hasan Özer'in 02.02'nci dakikada: Dayımgili neyim de al gel.

Müslim Özer'in 02.04'üncü dakikada: Ne diyon?

Hasan Özer'in 02.05'nci dakikada: Dayımgili neyim de al gel.

Müslim Özer'in 02.07'inci dakikada: Dayımgili.

Hasan Özer'in 02.07'inci dakikada: Dayım, dayım, çabuk hadi.

Müslim Özer'in 02.10'uncu dakikada: Tamam, hadi, hadi.

Hasan Özer'in 02.12'inci dakikada: Hadi.

Hasan Özer'in 02.13'üncü dakikada: Yolunuz açık...

Müslim Özer'in 02.14'üncü dakikada: Tamam hadi. Yılmaza ver."

e. Kamera Kayıtlarının ve Telefon Görüşmesinin İncelenmesi Sonrasında Yapılan İşlemler ve Soruşturma Sonucunda Verilen Karar

62. Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı, Hasan Özer'in ailesiyle görüştüğü ve kendisinin tehdit edildiğini söylediği 2/10/2011 tarihli telefon görüşmesi sırasında yaşanan olaya tanıklık eden infaz koruma memurlarını, ölüm olayından önceki son yirmi dört saat içinde görevli bulunan infaz koruma memurlarını ve ölüm olayına müdahale eden diğer görevlileri tanık sıfatıyla dinlemiştir. Cumhuriyet Başsavcılığı ayrıca Ceza İnfaz Kurumu Müdürü H.İ.D. ile olay tarihinde nöbetçi olan Müdür E.D.nin tanık sıfatıyla ifadelerini almıştır.

i. 2/10/2011 tarihli telefon görüşmesine tanıklık eden ceza İnfaz Koruma Memuru E.A., Hasan Özer'in iki üç dakika telefonla konuştuktan sonra telefonu fırlatıp sağa sola koşmaya başladığını ve daha sonra yakalanarak koğuşuna götürüldüğünü beyan etmiştir. Bu olaya tanıklık eden diğer ceza infaz koruma memurları da benzer yönde beyanda bulunmuştur.

ii. Ölüm olayının olduğu sabah S.Ü. ile birlikte geçici 2 No.lu koğuşun kapısını açan İnfaz Koruma Memuru M.Me. ifadesinde özetle sabah saat 08.05'te geçici koğuşlarda bulunan tutuklu ve hükümlüleri kontrol etmek amacıyla geçici koğuşların pencerelerinin baktığı havalandırma bölümüne gittiğini, havalandırma bölümünden geçici 1 No.lu koğuşa baktığını, içeride iki mahkûmun kaldığını, geçici 2 No.lu koğuşa camdan baktığında ise kimseyi göremediğini, daha sonra içeriye seslendiğini, içerden herhangi bir ses gelmemesi üzerine S.Ü. ile birlikte geçici 2 No.lu koğuşa gittiğini, kapıyı açtıklarında koğuşun duş bölümünde Hasan Özer isimli şahsın kendi gömlek parçasıyla duş başlığına asılı bir vaziyette durduğuna şahit olduğunu, S.Ü.nün hemen görevli personele haber vermek için çıkıp gittiğini, kendisinin de S.Ü.den sonra dışarı çıkıp geçici 2 No.lu koğuşun kapısını kilitlediğini, Hasan Özer'in psikolojik sorunlar yaşadığını, Ceza İnfaz Kurumunda sürekli olay çıkardığını bildiğini belirtmiştir.

iii. İnfaz Koruma Memuru K.D. ifadesinde özetle 5/10/2011 tarihinde H.İ. isimli personel ile Hasan Özer'e yemek götürdüğünü, kapıyı açıp kendisine yemek verdiğini belirtmiştir. İnfaz Koruma Memuru E.C.K. ifadesinde özetle 5/10/2011 tarihinde yemek dağıtım işinde görev yaptığını, o gün saat 18.00 sıralarında bir sonraki günün kahvaltısını vermek için geçici koğuşlara gittiğini, Hasan Özer'e şeker ve yumurta verdiğini, Hasan Özer'in malzemeleri aldığını ve kendisiyle hiç konuşmadığını belirtmiştir.

iv. Müdahale biriminde görevli olan infaz koruma memurları da genel olarak ölümden haberdar edilmeleri üzerine olay yerine gittiklerini, Hasan Özer'in asılı vaziyette olduğunu gördüklerini, olay hakkında Cumhuriyet Savcısına bilgi verildiğini belirtmişlerdir.

v. Ceza İnfaz Kurumu Müdürü H.İ.D. ifadesinde özetle olayın olduğu gün sabah saat 08.00 sıralarında evden çıkıp Ceza İnfaz Kurumuna doğru hareket hâlinde iken Nöbetçi Müdür E.D.nin kendisini arayarak Hasan Özer'in geçici koğuşta asılı bir vaziyette ölü olarak bulunduğunu söylediğini, olayın devamında görevli Cumhuriyet savcısına haber verdiğini, daha sonra Cumhuriyet savcısı ile birlikte Hasan Özer'in bulunduğu geçici koğuşa girdiğini, Hasan Özer'in geçici koğuşun dış bölümünde asılı bir vaziyette olduğunu gördüğünü, Cumhuriyet savcısının talimatı ile Hasan Özer'in doktor kontrolünde asıdan indirildiğini, Hasan Özer'in sorunlu biri olduğunu bildiğini, Hasan Özer'in öldürülmüş olabileceğine ihtimal vermediğini belirtmiştir. Nöbetçi Müdür E.D. ise ifadesinde özetle 5/10/2011 tarihinde sabah saat 08.00'den akşam saat 20.00'ye kadar görev yaptığını, akşam saat 20.00'den sonra ise icapçı müdür olarak sabaha kadar görev yaptığını, görev yaptığı zaman diliminde şüpheli herhangi bir duruma rastlamadığını, Hasan Özer'in intihar olayından önce içine kapanık bir hâle büründüğünü, Hasan Özer'in problemlili bir kişi olduğunu ve sık sık koğuş değiştirdiğini bildiğini, olayın intihar olduğu kanaatine sahip olduğunu belirtmiştir.

63. Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunan U.A. adlı bir kişi, aldığı bir disiplin cezasına yaptığı itiraz nedeniyle Kocaeli İnfaz Hâkimliğince yapılan bir duruşmada "(...)Hasan Özer'in intihar etmediği aksine öldürüldüğüne ilişkin görgüye dayalı bilgim vardır. Bu konuda Hâkimliğinizce C. Savcılığına ihtarda bulunulsun, görgü ve bilgimi C. Savcılığında anlatacağım(...)" şeklinde beyanda bulunmuştur. Bunun üzerine Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı, 30/12/2012 tarihinde tanık sıfatıyla U.A. adlı şahsı dinlemiştir. U.A. ifadesinde, "Her ne kadar infaz hakimliğine vermiş olduğum ifademde görgüye dayalı bilgim olduğu yazılmış ise bu husus yanlış geçmiştir. Benim konu ile ilgili duyumlarım vardı. Onları sizlerle paylaşmak istedim. Hasan'ın direk öldürüldüğüne ilişkin bir bilgim yoktur ancak rızası dışında bir çok defa odasının değiştirilmesi ve sıkıntılı odalara verilmesi nedeniyle hakkını aramasının engellemesi için cezaevi idaresi tarafından baskıya maruz bırakıldığını düşünüyorum." şeklinde beyanda bulunmuştur.

64. Ölüm olayının meydana geldiği tarihte Ceza İnfaz Kurumunda bulunan B.B., bu Ceza İnfaz Kurumundan çıktıktan ve soruşturma süreci kesinleştikten sonra Cumhuriyet savcısı huzurunda verdiği ifadesinde özetle Hasan Özer'in ölmeden birkaç gün önce elleri sargılı şekilde hastaneden getirildiğini gördüğünü, Hasan Özer'in bu sırada "Beni o koğuşa vermeyin, beni orada öldürecek." diyerek kendini yere attığını, daha sonra Hasan Özer'in zorla götürüldüğünü ve birkaç gün sonra da öldüğünü duyduğunu, Ceza İnfaz Kurumunda baskı altında olduğu için bu olaya tanıklık etmediğini, Hasan Özer'in intihar ettiğine veya öldürüldüğüne dair görgüye dayalı bir

bilgisinin olmadığını, yukarıdaki olaydan ötürü öldürülebileceğini veya ölümüne sebep olunduğunu düşündüğünü belirtmiştir.

65. Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı, Ceza İnfaz Kurumunda Ramazan Gerginyay adında bir hükümlünün bulunup bulunmadığının bildirilmesi amacıyla Ceza İnfaz Kurumuna müzekkere yazmış; gönderilen cevap yazısında Ceza İnfaz Kurumunda böyle bir kişinin bulunmadığı bildirilmiştir.

66. Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı 31/10/2012 tarihli yazı ile Hasan Özer'in psikolojik tedavi görüp görmediğini, tedavi görmüş ise bu hususta düzenlenen tüm raporların gönderilmesini Ceza İnfaz Kurumundan talep etmiştir. Ceza İnfaz Kurumunun 5/11/2012 tarihli cevap yazısında özetle Hasan Özer'in Ceza İnfaz Kurumuna 4/9/2010 tarihinde sevkle geldiği, 8/9/2010 tarihinde Hasan Özer ile ilk görüşmesi yapılarak Hükümlü/Tutuklu Ön Görüşme Tanıma Takip Formu'nun doldurulduğu, Hasan Özer'in 11/1/2011 tarihli ve 17/1/2011 tarihli dilekçeler ile görevli psikolog ile görüşme talebinde bulunması üzerine 20/1/2011 tarihinde Kurum psikoloğu tarafından görüşmeye alındığı, Hasan Özer'in 7/9/2011 tarihli dilekçe ile psikolog ile görüşme talebinde bulunması üzerine aynı gün Sosyal Çalışmacı tarafından görüşmeye alındığı, tutuklu ile yapılan görüşmelerde tutukluda yoğun anksiyetenin, kendine zarar verme davranışının ve öfke eşiğinin düşük olduğunun gözlemlendiği, öfke kontrol programından faydalanmasının uygun olacağının düşünüldüğü ancak Kurumda öfke kontrol programı açılmamış olduğundan tutuklunun çalışmaya dâhil edilemediği, tutuklunun bireysel görüşmelerle desteklenmesinin planlandığı ancak yapılan çalışmalara uyum göstermediği ve kendine zarar verme davranışının devam ettiği, Kurum tabipliği ile sözel bilgi paylaşımında bulunulduğu, tutuklunun Psikososyal Yardım Servisine yazmış olduğu dilekçelere istinaden görüşmelerin yapılmış ve kayıt altına alınmış olduğu belirtilmiştir.

67. Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı 3/12/2012 tarihli ve Sor. No. 2011/2206, K.2012/1202 sayılı karar ile aşağıda yer verilen gerekçeyle şüpheliler hakkında kovuşturmayla yer olmadığına karar vermiştir:

"...Maktulün 06/10/2011 günü saat 08:04'te geçici 2 nolu odada ölü olarak bulunduğu Nöbetçi Cumhuriyet Savcısına haber verilmesi üzerine Cumhuriyet Savcısı ve görevli personel ile birlikte Kocaeli 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gidildiği, Kocaeli 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda geçici 2 nolu koğuşun banyo bölümünde maktulün gömlek parçası ile duş başlığına asılı vaziyette durduğunun görüldüğü, Cumhuriyet Savcısı ve doktor bilirkişi tarafından ölü muayenesinin yapıldığı, ayrıca Cumhuriyet Savcısı gözetiminde olay yeri incelemesinin yapıldığı, ölü muayanesine ve olay yeri incelemesine saat 09:30 sıralarında başlandığı, saat 11:00'de son verildiği, yapılan olay yeri incelemesi ve ölü muayenesinde, maktulün elinde, tırnak arasında veya vücudunun herhangi bir yerinde doku parçasının olmadığı, boğuşma ve darp cebir izinin olmadığı, duş bölümünün fayanslarında yapılan incelemede mukayeseye elverişli herhangi bir parmak izinin bulunmadığı, usulüne uygun olarak olay yerinin fotoğraflarının çekildiği, ölçüm ve krokilendirmenin yapıldığı, ölü muayenesinde elde edilen bulgulara göre; maktulün ölüm saatinin sabaha doğru 05:00- 06:00 sularında olduğunun tespit edildiği, olay yerinde olayı aydınlatmaya yarayabilecek diğer araştırmaların yapıldığı, maktulün kesin ölüm sebebinin tespiti amacıyla klasik otopsi için 06/10/2011 günü saat 11:00'de Kocaeli Adli Tıp Şube Müdürlüğüne gönderildiği,

Kocaeli Adli Tıp Şube Müdürlüğünde maktulün 06/10/2011 günü saat 13:45'te klasik otopsisinin yapılmasına başlandığı, saat 14:35'te sonlandığı, Yapılan klasik otopsi raporunda; maktulün boyun bölgesi yumuşak dokularında ası izi altında solda daha yaygın ve belirgin olmak üzere her iki tarafta ekimotik alanların tespit edildiği, ekimozların her iki tarafta da hyoid kemiğe kadar devam ettiğinin belirlendiği, maktulün kesin ölüm sebebinin ASIYA BAĞLI MEKANİK ASFİKSİ olduğu, maktulün vücudunda (dosya kapsamına da yansıyan raporlara göre) ölmeden önce kendisi tarafından vücudunda meydana getirmiş olduğu kurumaya yüz tutmuş kesi izlerinin olduğu, kesi izlerinin dışında maktulün vücudunda herhangi bir darp cebir izine rastlanılmadığının belirtildiği, klasik otopsi sırasında maktülden Toksikolojik inceleme yapılması amacıyla kan örneğinin alınarak İstanbul Adli Tıp Kurumu Kimya İhtisas Dairesi Toksikoloji Şubesine gönderildiği, İstanbul Kimya İhtisas Dairesi Toksikoloji Şubesinde maktule ait kanda alkol ve uyucu-uyuşturucu madde olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan inceleme sonucunda kanında 64 mg/dl oranında etanol (alkol) olduğunun, bunun dışında kanında herhangi bir pozitif bulguya rastlanılmadığının anlaşıldığı, Maktulün kanında çıkan alkolün sebebinin ne olabileceğine dair Adli Tıp Kurumu Kocaeli Şube Müdürlüğünden alınan rapora göre; maktulün kanında tespit edilen %64 mg/dl miktarındaki alkolün mutlaka kendisi tarafından alınan içkiyle meydana gelmeyeceği, alınan kanın sıcak ortamda bekletilmesi suretiyle kanda meydana gelen putrefaksiyon sonucunda meydana gelebileceğinin belirtildiği,

Dosyaya yansıyan raporlar, tanık beyanları ve diğer delilere göre; Maktulün Silivri Cezaevinde iken cezaevinde kasten yangın çıkarmasından dolayı 04/09/2010 tarihinde Kocaeli 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna sevk olarak geldiği, Kocaeli 1 nolu T Tipi kapalı ceza infaz Kurumunda yaklaşık bir sene kadar kaldığı, Ceza İnfaz Kurumunda kaldığı süre içerisinde kalmış olduğu koşullarda koğu arkadaşları ile sorun yaşaması nedeniyle toplamda 12 defa koğu değiştiği, bu süreçte disiplin cezaları aldığı, vücudunu kesmek suretiyle kendisine zarar verdiği, son zamanlarında maktulün Ceza İnfaz Kurumunda hasmı olduğu, bu hasmının idare tarafından kalmış olduğu koğu konulmak suretiyle kendisinin öldürüleceği endişesini taşıdığı, bu hasmının isminin Ramazan Gerginyay adında bir mahkum olduğunu belirttiği, ancak yapılan araştırma ve tanık beyanlarına göre maktulün kalmış olduğu Cezaevinde Ramazan Gerginyay isimli bir tutuklu veya hükümlünün hiç bulunmadığının anlaşıldığı,

Maktulün ölmeden önce taşımış olduğu endişe nedeniyle ve tedbir amacıyla 03/10/2011 tarihinde geçici 2 nolu koğu konulduğu,

Maktulün ölü bulunduğu 06/10/2011 tarihinden önce, ölüm anında ve ölüm anından sonra nöbeti devrealan İnfaz Koruma Memurları, Müdürler ve Müdür yardımcıları ile geçici 2 nolu odanın hemen yanında bulunan geçici 1 nolu odada kalan iki tutuklu/hükümlünün beyanlarına başvurulduğu, alınan tüm beyanlarda maktulün kaldığı geçici 2 nolu odadan olay günü gece boyunca herhangi bir ses, gürültü, boğuşma sesinin gelmediğini belirttikleri,

Maktulün ölümüne dair görgüsü olduğunu belirten Serkan Çavlım, İbrahim Özbay ve Ufuk Altun'un ifadelerinin alındığı, ancak her üç tanığın olayla ilgili herhangi bir görgülerinin olmadığını belirttikleri,

Maktulün müşteki sıfatıyla anne ve babasının ifadelerinin alındığı,

Maktulün geçici 2 nolu koğuşa geçmeden önce en son kaldığı B1-14 nolu koğuştaki bulunan tutuklu ve hükümlülerin şüpheli olarak ifadelerinin alındığı, ayrıca Ceza İnfaz Kurumunda İdare Memuru olan Mikayil Mahmat'ın şüpheli olarak ifadesinin alındığı,

Maktulün ölü olarak bulunduğu geçici 2 nolu odada yapılan incelemede, 2 nolu odanın bir havalandırmasının olduğu, bu havalandırmanın geçici 1 nolu oda ile ortak kullanım alanına sahip olduğu, havalandırma bölümü ve geçici koğuşların içerisi özel yaşam alanı olması nedeniyle kamerayla izlenemediği, maktulün kalmış olduğu Geçici koğuştan havalandırma bölümüne koğuş içinden giriş ve çıkışın olmadığı, geçici 2 nolu koğuşun pencerelerinin demir parmaklıklarla kapalı olduğu, bu sebeple havalandırma bölümünde geçici koğuşlara girmenin mümkün olmadığı, Geçici odalara veya havalandırma bölümüne gidebilmek için 24 saat kesintisiz kameralarla izlenen ana koridorlardan geçmek gerektiğinin tespit edildiği,

Maktulün kalmış olduğu 2 nolu geçici koğuşu ve ana koridoru gören 03/10/2011-06/10/2011 tarihli saat 09:00'a kadar olan kamera görüntüleri, maktulün 02/10/2011 tarihli ailesi telefon görüşmesi yaptığı yerin kamera görüntüleri, geçici 1 ve 2 nolu koğuşları tüm cephelerden gören kamera kayıtları, maktulün 04/10/2011 tarihinde duruşması için adliyeye sevki sırasında koridor ve cezaevi içerisinde geçmiş olduğu alanlara ait görüntü kayıtları, 04/10/2011-06/10/2011 tarihi arasında maktulün bulunduğu koğuş ve geçmiş olduğu alanlara ilişkin kamera görüntülerine el konularak bilirkişi marifetiyle çözümlerinin yaptırıldığı ve bu kamera görüntüleriyle ilgili 10/08/2012 tarihli ayrıntılı bilirkişi raporu düzenlendiği,

Kamera kayıtlarına yansıyan 02/10/2011 maktulün ailesi ile yaptığı telefon görüşmesi sonrası elde edilen görüntülerin bilirkişi incelemesine göre; maktulün telefon ile ailesi ile konuştuğu, telefon ahizesini birden bırakıp ceza infaz kurumu içerisinde sağa sola kaçtığı, olay anında kendisine sakinleşmesi için müdahale edildiği, bu görüntülerinde koridoru çeken kameraya yansıdığı, kameraya yansıyan görevli İnfaz Koruma Memurları ile kameraya beyaz eldivenlerle yansıyan İnfaz Koruma Memurlarının dinlenildiği, İnfaz Koruma Memurunun revirde görevli olmasından dolayı elinde beyaz eldivenlerin olduğu ve o sırada kendi rutin görevini icra ettiği,

Güvenlik kamerası görüntülerinin incelenmesi neticesinde düzenlenen raporda; 05/10/2011 tarihinde saat 18:09:36 da maktulün kaldığı geçici 2 nolu koğuşun kapısına bir İnfaz Koruma Memuru ve bir hizmetlinin yumurta dağıtımı için geldiği, koğuş kapısının İnfaz Koruma Memuru tarafından açılarak İnfaz Koruma memurunun içeri girmeden kahvaltıyı maktule verdiği, İnfaz koruma memurunun koğuşun kapısını kilitleyerek kapattığı, Bu saatten sonra gece boyunca maktulün ölü bulunduğu saatte dahil geçici 2 nolu odanın kapısının açılmadığı, odaya kimsenin girmediği, 06/10/2011 tarihinde saat 08:04:25 de maktulün ölü bulunduğu geçici 2 nolu koğuşun kapısının iki infaz koruma memuru tarafından açıldığı, iki infaz koruma memurunun saat 08:04:50'de geçici 2 nolu koğuştan dışarı çıkarak kapıyı kapattığının görüldüğünün belirtildiği, söz konusu iki infaz koruma memurunun maktulü odada ölü olarak ilk gören şahıslar olduğunun tespit edildiği,

SONUÇ VE KANAAT:

Maktulün geçici 2 nolu odada asılı şekilde ölü olarak bulunması olayı ile ilgili yapılan soruşturma kapsamında: yapılan olay yeri inceleme ve ölü muayenesi, klasik otopsi raporu, Adli Tıp İstanbul Kimya İhtisas Dairesi raporu, maktulün kanında bulunan 64 mg alkole ilişkin Adli Tıp Şube Müdürlüğü'nden alınan rapor, tüm kamera kayıtlarının bilirkişi marifetli yapılan çözümü, maktulün ölü bulunduğu geçici koğuşun içeriden ve dışarıdan elde edilen fotoğrafları ve şekli, dinlenen tanık beyanları bir bütün olarak değerlendirildiğinde; maktulün kaldığı geçici 2 nolu koğuşun banyo kısmında duvara sabit olan duş başlığına kendi gömlek parçasını dolamak suretiyle ve banyoda bulunan sabunluktan ve duş bataryasından destek alarak dışarıdan başka bir müdahale olmadan kendi kendine intihar ettiği, maktulün intihar etmesinde intihara teşvik, telkin ve yardım edildiğine dair delil olmadığı, maktulün kendi hayatına son vermek suretiyle intihar ettiğinin anlaşıldığı, eylemin bu haliyle suç olmadığı anlaşılmakla,

Maktulün ölümüyle ilgili dinlenen şüphelilerin maktulun ölmesinde herhangi bir kast, kusur ve ihmallerinin olmadığı anlaşıldığından bu şüpheliler açısından,

CMK 172 vd maddeleri uyarınca KAMU ADINA KOVUŞTURMAYA YER OLMADIĞINA, kararın taraflara tebliğine, kararın tebliğinden itibaren 15 gün içerisinde Sakarya Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığına itiraz yolu açık olmak üzere karar verildi."

68. Başvurucular 2/1/2013 tarihli dilekçe ile özetle oğullarının intihar etmediğini, aksine cinayete kurban gittiğini; ölüm olayı öncesi yaşanan gelişmeler, Hasan Özer'in ısrarla öldürüleceğinden bahsetmesi ve diğer birçok nedenden dolayı oğullarının intihar ettiğine inanmadıklarını, yeniden otopsi yapılması ile kamera kayıtlarının incelenmesi talepleri hakkında yeterince araştırma yapılmadan karar verildiğini, 5/10/2011 tarihli dilekçe ile Hasan Özer'in can güvenliğinin sağlanmasını istemelerine rağmen Hasan Özer'in korunamadığını ve ölümünün engellenemediğini belirterek kovuşturmaya yer olmadığı kararına itiraz etmiştir.

69. Başvurucuların anılan karara yaptığı itiraz, Sakarya 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 27/3/2013 tarihli ve 2013/382 Değişik İş sayılı kararı ile "...Takipsizlik kararının dosya kapsamına, usul ve yasaya uygun olduğu anlaşılmakla..." gerekçesiyle reddedilmiştir.

70. Anılan karar 26/4/2013 tarihinde başvurucular vekiline tebliğ edilmiştir.

71. Başvurucular 27/5/2013 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

72. Başvurucular, anılan olay sebebiyle idari yargıda tam yargı davası açtığına yahut hukuk mahkemelerinde tazminat davası açtığına ilişkin bir bilgi vermemiştir. Bakanlık görüşünde de söz konusu olay sebebiyle başvurucuların tam yargı davası yahut tazminat davası açtığına ilişkin bir bilgi sunulmamıştır. Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) bilişim sistemi üzerinden yapılan inceleme neticesinde de başvurucular tarafından tam yargı davası veya tazminat davası açıldığına ilişkin bir kayıt tespit edilememiştir.

3. Ölüm Olayı Hakkında Hazırlanan Özel denetim Raporu

73. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 16/10/2012 tarihli ve 61 sayılı emri ile Başkontrolör Ali M. tarafından Hasan Özer'in ölüm olayı

hakkında 109 sayfalık ayrıntılı bir özel denetim raporu hazırlanmıştır. Özel denetim raporunun sonuç kısmında diğer birtakım eksikliklerin yanında özetle bazı odalarda hükümlü ve tutukluların bir arada barındırıldığı, ayrıca gençlerle yetişkinlerin de birlikte tutulduğu, koşullarda genellikle eskiden beri bulunan, arkadaş sayısı en fazla olan ve düzgün konuşmasını bilen kişilerin mevzuatta yer almamasına rağmen koğuş mesulu olarak seçildiği ve idarenin de bu uygulamaya engel olmadığı tespitleri yapılmıştır. Özel denetim raporunda ayrıca, tanıklığına başvuru olan önemli sayıdaki tutuklu ve hükümlü tarafından C-4 No.lu koğuştaki bulunan İ.K.nin diğer hükümlü ve tutuklulara küfür ettiği, fiziki güç kullandığı, hakarete bulunduğu ve psikolojik baskı yaptığı yönünde iddialar dile getirildiği belirtilmiş ve İ.K. hakkında adli işlem yapılmasının yerinde olacağı değerlendirilmeleri yapılmıştır.

B. İlgili Hukuk

74. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Hapis cezalarının infazında gözetilecek ilkeler*" kenar başlıklı 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının f bendi şöyledir:

"(1) Hapis cezalarının infaz rejimi, aşağıda gösterilen temel ilkelere dayalı olarak düzenlenir:

(...)

f) Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin yaşam hakları ile beden ve ruh bütünlüklerini korumak üzere her türlü koruyucu tedbirin alınması zorunludur.

(...)"

75. 5275 sayılı Kanun'un "*Kapalı ceza infaz kurumları*" kenar başlıklı 8. maddesi şöyledir:

"Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fiziki engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir."

76. 5275 sayılı Kanun'un "*Hastalık nedeniyle nakil*" kenar başlıklı 57. maddesi şöyledir:

"Hastaneye sevki zorunlu görülen hükümlü, bulunduğu yere en yakın tam teşekküllü Devlet veya üniversite hastanesinin hükümlü koğuşuna yatırılır.

Bu hastanelere gönderilen hükümlülerin başka yerlerdeki hastanelere sevk, sağlık kurulu raporuyla, acil ve yaşamsal tehlikesi bulunması hâlinde, varsa biri hastalığın uzmanı olmak üzere iki uzman hekim tarafından verilir, başhekim tarafından onaylanan ve hastalığın sebebi, tedavinin hangi sebeple bulunduğu hastanede gerçekleştirilemediği, hastaya nerede ve ne tür bir tedavi gerektiğini açıkça belirten bir raporla mümkündür. Bu durumda da en yakın ve hükümlü koğuşu bulunan Devlet veya üniversite hastaneleri tercih edilir.

Hükümlünün bu hastanelerde kontrol ve tedavisinin devam edip etmeyeceğinin sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi gerekir; aksi hâlde hükümlü ait olduğu kuruma iade edilir.

Hükümlü, acil hâller dışında özel sağlık kuruluşlarında tedavi edilemez. Acil hâllerin varlığı hâlinde Adalet Bakanlığına bilgi verilir.

Hükümlü, sağlık nedenleriyle bulunduğu kurumda kalmasının uygun olmadığı, kurum hekiminin önerisi ve en üst amirinin isteği üzerine alınacak sağlık kurulu raporuyla belirlendiği takdirde, başka kurumlara nakledilebilir.”

77. 5275 sayılı Kanun’un “Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri” kenar başlıklı 71. maddesi şöyledir:

“Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirilir.”

78. 5275 sayılı Kanun’un “Hükümlünün muayene ve tedavisi” kenar başlıklı 78. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“Kurumun sağlık koşullarının düzenlenmesi, hükümlünün acil veya olağan muayene ve tedavisi kurumun hekimi tarafından yapılır. Genel veya hastalık nedeniyle yapılan tüm muayene ve tedavi sonuçları, sağlık izleme kartına işlenir ve dosyasında saklanır.”

79. 5275 sayılı Kanun’un “Sağlık denetimi” kenar başlıklı 79. maddesi şöyledir:

“Kurum hekimi, kurumu ayda en az bir kez denetleyerek genel ve özel önlem alınması gereken hastalıklar ile kurumda sağlık koşulları yönünden alınması gereken önerileri içeren bir rapor düzenler ve kurum yönetimine verir.”

80. 5275 sayılı Kanun’un “Hastaneye sevk” kenar başlıklı 80. maddesi şöyledir:

“Hükümlünün sağlık nedeniyle hastaneye sevkine gerek duyulduğunda durum, kurum hekimi tarafından derhâl bir raporla ceza infaz kurumu yönetimine bildirilir.”

81. 5275 sayılı Kanun’un “İnfazı engelleyecek hastalık hâli” kenar başlıklı 81. maddesi şöyledir:

“Kurum hekimi veya görevli hekim tarafından yapılan muayene ve incelemeler sonucunda hükümlünün cezasını yerine getirmesine engel olabilecek hastalığı saptanırsa durum, kurum yönetimine bildirilir.”

82. 5275 sayılı Kanun’un “Tutuklama kararının yerine getirildiği kurumlar” kenar başlıklı 111. maddesi şöyledir:

“Tutuklular, iç ve dış güvenlik görevlisi bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fiziki engelleri olan, 34 üncü maddede sayılan hâller dışında oda ve koridor kapıları sürekli olarak kapalı tutulan ve yasal zorunluluklar ayrık, dışarıyla irtibat ve haberleşme olanağı bulunmayan normal güvenlik esasına dayalı tutukevlerinde veya maddî olanak bulunmadığı hâllerde diğer kapalı ceza infaz kurumlarının bu amaca ayrılmış bölümlerinde tutulurlar.

Eylem ve davranışları ile 9 uncu madde kapsamına giren tutuklular, yüksek güvenlikli tutukevlerinde veya buna olanak bulunmadığı hâllerde yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarının tutuklulara ayrılan bölümlerinde barındırılırlar.

Kadın, çocuk ve gençlik tutukevleri müstakil olarak kurulabilir. Tutuklular, tutukevlerinde veya maddî olanak bulunmadığı hâllerde kapalı ceza infaz kurumlarının tutuklulara ayrılan bölümlerinde, büyükler, kadınlar, gençler, çocuklar olmak üzere ve suç türleri de gözetilerek ayrı yerlerde barındırılırlar."

83. 5275 Sayılı Kanun'un "Tutukluların yükümlülükleri" kenar başlıklı 116. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun; yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları, hapis cezasının infazının hastalık nedeni ile ertelenmesi, kuruma alınma ve kayıt işlemleri, hükümlüler ile yakınları ve ilgililerin bilgilendirilmesi, cezayı çekme, güvenlik ve iyileştirme programına ve sağlığın korunması kurallarına uyma, bina ve eşyaların korunması, kapıların açılmaması ve temasın önlenmesi, oda ve eklentilerinde bulundurulabilecek kişisel eşyalar, arama, disiplin cezalarının niteliği ve uygulanma koşulları, kınama, bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma, ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma, haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama, ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma, hücreye koyma, çocuk hükümlüler hakkında uygulanabilecek disiplin tedbirleri ve cezaları, disiplin soruşturması, disiplin cezasını gerektiren eylemlerin tekrarı, disiplin cezalarının infazı ve kaldırılması, yönetim tarafından alınabilecek tedbirler, zorlayıcı araçların kullanılması, ödüllendirme, şikâyet ve itiraz, nakiller, disiplin nedeniyle nakil, zorunlu nedenlerle nakil, hastalık nedeniyle nakil, nakillerde alınacak tedbirler, avukat ve noterle görüşme hakkı, kültür ve sanat etkinliklerine katılma, ifade özgürlüğü, kütüphaneden yararlanma, süreli veya süresiz yayınlardan yararlanma hakkı, telefonla haberleşme hakkı, radyo, televizyon yayınları ile internet olanaklarından yararlanma hakkı, mektup, faks ve telgrafları alma ve gönderme hakkı, bu Kanunda sayılan günlerde dışarıdan gönderilen hediyeyi kabul etme hakkı, din ve vicdan özgürlüğü, muayene ve tedavi istekleri, hükümlülerin beslenmesi, iyileştirme programlarının belirlenmesi, hükümlülerin sayısı ve uygulanacak güvenlik tedbirleri, eğitim programları, öğretimden yararlanma, muayene ve tedavileri, sağlık denetimi, hastaneye sevk, infazı engelleyecek hastalık hâli, kendilerine verilen yiyecek ve içecekleri reddetmeleri, ziyaret, yabancı hükümlülerini ziyaret, ziyaret ve görüşlerde uygulanacak esaslar, beden eğitimi, kütüphane ve kurslardan yararlanma konularında 9, 16, 21, 22, 26 ilâ 28, 34 ilâ 53, 55 ilâ 62, 66 ilâ 76 ve 78 ila 88 inci maddelerinde düzenlenmiş hükümlerin tutukluluk hâliyle uzlaşır nitelikte olanları tutuklular hakkında da uygulanabilir."

84. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Ölünün kimliğini belirleme ve adli muayene" başlıklı 86. maddesi şöyledir:

"Engelleyici sebepler olmadıkça ölü muayenesinden veya otopsiden önce ölünün kimliği her suretle ve özellikle kendisini tanıyanlara gösterilerek belirlenir ve elde edilmiş bir şüpheli veya sanık varsa, teşhis edilmek üzere ölü ona da gösterilebilir."

Ölünün adli muayenesinde tıbbî belirtiler, ölüm zamanı ve ölüm nedenini belirlemek için tüm bulgular saptanır.

Bu muayene, Cumhuriyet savcısının huzurunda ve bir hekim görevlendirilerek yapılır."

85. 5271 sayılı Kanun'un "Otopsi" başlıklı 87. maddesi şöyledir:

"Otopsi, Cumhuriyet savcısının huzurunda biri adli tıp, diğeri patoloji uzmanı veya diğeri dallardan birisinin mensubu veya biri pratisyen iki hekim tarafından yapılır. Müdafî veya vekil tarafından getirilen hekim de otopside hazır bulunabilir. Zorunluluk bulunduğu otopsi işlemi bir hekim tarafından da yapılabilir; bu durum otopsi raporunda açıkça belirtilir.

Otopsi, cesedin durumu olanak verdiği takdirde, mutlaka baş, göğüs ve karnın açılmasını gerektirir.

Ölümünden hemen önceki hastalığında öleni tedavi etmiş olan tabibe, otopsi yapma görevi verilemez. Ancak, bu tabibin otopsi sırasında hazır bulunması ve hastalığın seyri hakkında bilgi vermesi istenebilir.

Gömülmüş bulunan bir ceset, incelenmesi veya otopsi yapılması için mezardan çıkarılabilir. Bu husustaki karar, soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından verilir. Mezardan çıkarma kararı, araştırmanın amacını tehlikeye düşürmeyecekse ve ulaştırılması da zor değilse ölünün bir yakınına derhâl bildirilir.

Yukarıdaki fıkralarda sözü edilen işlemler yapılırken, cesedin görüntüleri kayda alınır."

86. 6/4/2006 tarihli ve 26131 numaralı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'tün (Tüzük) "Kapıların açılmaması ve temasın önlenmesi" kenar başlıklı 45. maddesi şöyledir:

"Kapalı kurumlarda oda ve koridor kapıları kapalı tutulur. Kapılar aşağıdaki hâllerde açılır:

- a) Cezaevi tabibine, revir, hamam ve berbere gitme, başka odaya nakil,
- b) Hastane ve duruşmaya gönderme ve başka kuruma nakil,
- c) Salıverilme, ziyaret, arama, sayım, denetim, eğitim, öğretim, spor ve iyileştirme çalışmaları, kurumda çalıştırma,
- d) Kurullara çağırılma,
- e) Ölüm, deprem veya yangın gibi olağanüstü hâller,
- f) Kurum idaresince gerekli görülen hâller.

(2) Hükümlüler, yukarıda sayılan hâller dışında, diğeri odalardaki hükümlüler ve kurum görevlileri ile temasta bulunamazlar.

(3) Odaların havalandırma bahçesine açılan kapılarının açılış ve kapanış saatleri, kurumların fiziki yapıları, kapasiteleri, mevcutları ve bölgenin coğrafi koşulları değerlendirilerek kurumun iç yönetmeliğinde düzenlenir."

87. Anılan Tüzük'tün "Arama, güvenlik tatbikatı ve sayım" kenar başlıklı 46. maddesinin (6), (7), (8) ve (9) numaralı fıkraları şöyledir:

"Sayımlar, Tüzüğün 22 nci maddesinde belirtilen görevliler tarafından, dörtlü vardiya hizmetinin uygulandığı kurumlarda sabah, akşam ve gece olmak üzere günde üç kez, diğer vardiya hizmetlerinin uygulandığı kurumlarda ise her vardiya değişiminde yapılır.

İdare tarafından uygun görülmesi durumunda, her zaman sayım yapılabilir. Olağanüstü durumlarda, kurum en üst amirinin talebi, Cumhuriyet başsavcısının oluru ile dış güvenlik görevlileri sayımlara katılabilir.

Sayımlar, yatma plânları da göz önünde bulundurularak odalarda yapılır. Sayımın yapılış şekli, kurum güvenliğini tehlikeye düşürmeyecek biçimde odada bulunan hükümlülerin sayısı dikkate alınarak idare tarafından belirlenir.

Arama ve sayımlar sırasında insan onuruna saygı esastır."

88. Anılan Tüzük'ün "Tutuklama kararının yerine getirdiği kurumlar" başlıklı 180. maddesi şöyledir:

"Tutukluluk kararları, 5275 sayılı Kanunun 111 inci maddesinde belirtilen kurumlarda yerine getirilir. Ceza infaz kurumlarının personel, görev, yetki ve sorumlulukları, kurulların oluşumu ve çalışması ile iç güvenlik hususlarıyla ilgili düzenlemeler tutukevlerinde de uygulanır.

Tutuklular, hükümlülerden ayrı binalarda barındırılır. Tutuklular, bağımsız bir bina ayrılması mümkün olmadığı takdirde, kurumlarda, hükümlülerle bağlantısı olmayacak şekilde kendilerine ayrılan bölümlerde kalır. Açık kurumlar ile çocuk eğitimevlerinde tutuklu barındırılmaz.

Ceza infaz kurumlarından hangilerinin tutuklulara tahsis edileceği Bakanlıkça belirlenir."

89. 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in 7. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Hükümlülerin koğuş, oda ve eklentilerinde birer adet palto, manto ve mont, iki adet ceket veya ceket yerine kullanılabilen hırka, dört adet pantolon ve/veya etek, bayan için iki adet elbise, bir takım eşofman, dört adet gömlek, iki adet kazak, iki takım pijama, bir spor ayakkabısı, bir kışlık ayakkabı, bir iskarpin, üç adet tişört, iki adet kravat, bir adet kemer, gerektiği kadar iç çamaşırı, çorap, bir terlik, havlu ve bir bornoz ile kaşkol, 25/11/1925 tarihli ve 671 sayılı Şapka İktisâsı Hakkında Kanuna aykırı olmayan bir adet şapka bulundurulmasına izin verilir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

90. Mahkemenin 21/4/2016 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucuların İddiaları

91. Başvurucular,

i. Oğulları Hasan Özer'in kasten öldürme suçundan tutuklu olarak bulunduğu Kocaeli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun tek kişilik geçici koğuşunda bulunan düş başlığına boynundan asılı vaziyette ölü olarak bulunduğunu, ölümün devletin gözetiminde gerçekleşmiş olduğunu,

ii. Bu vakianın son derece kuşkulu bir ölüm olayı olduğunu, oğullarının 2/10/2011 tarihinde yapılan telefon görüşmesinde kendisinin öldürüleceğini söylediğini,

iii. Olay hakkında etkili ve adil bir soruşturmanın yürütülmediğini, delillerin yeterli şekilde toplanıp değerlendirilmediğini, yapılan otopsi sırasında kayıt altına alınması gereken fotoğraf/kamera çekimlerinden elde edilen kayıtların defalarca istemde bulunulmasına rağmen dosya kapsamına alınmadığını, bu kayıtların dosya kapsamına alınmamasının ve karar verme sürecinde tartışılmamış olmasının otopsi sırasında fotoğraf/kamera çekimlerinin yapılmamış olduğunu gösterdiğini, bu kayıtların fekki mezar talepleri bakımından önem arz ettiğini zira adli tıp otoritelerine bu kayıtlar incelettirilerek ölüm sebebi hakkında bir görüş elde edebileceklerini, Bakırköy Adli Tıp Şube Müdürlüğünün 4/10/2011 tarihli raporunda yer alan tespitlerin otopsi raporunda yer almamasının otopsinin sıhhatini ve bilimselliğini ortadan kaldırdığını, otopsi sırasında alınan kanın toksik inceleme yapılması için İstanbul Adli Tıp Kurumu Kimya İhtisas Daire Başkanlığına gönderildiğini, Adli Tıp Kurumunca yapılan inceleme neticesinde kanda 64 mg/dl alkol bulunduğunu, bunun üzerine alkolün ne şekilde ortaya çıktığının tespiti amacıyla Adli Tıp Kurumu Kocaeli Şube Müdürlüğünden rapor istendiğini, bu istem üzerine Adli Tıp Kurumu Kocaeli Şube Müdürlüğü tarafından yoruma dayalı açıklamalar içeren ve hiçbir bilimsel veri sunmayan bir rapor sunulduğunu, raporu hazırlayan adli tıp uzmanının kimya alanı ile hiçbir ilgisinin olmadığını, Cumhuriyet Başsavcılığının ise taleplerine rağmen hiçbir araştırmaya gitmediğini, delillerin soruşturma savcısı tarafından bizzat araştırılmadığını ve delillerin toplanmasının soruşturma sonucunda sorumlu bulunacak kişilere yaptırıldığını, soruşturma sonucunda Ceza İnfaz Kurumundan alınan kamera kayıtlarının çözümünü yapan jandarmanın bilimsellikten uzak rapor hazırladığını, oğullarının 2/10/2011 tarihli telefon görüşmesinde öldürüleceğini söylemesine üzerine Kocaeli Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyetle bulunduklarını ancak şikâyetleri hakkında hiçbir işlem yapılmadan dosyanın Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığına gönderildiğini, başta Ceza İnfaz Kurumu müdürü olmak üzere kamu görevlileri hakkında hiçbir işlem yapılmadığını, şüpheli sıfatıyla ifade veren kişilerin beyanlarının doğruluğunun teyit edilmediğini, bu beyanların alınmasından itibaren bir yıl boyunca Cumhuriyet Başsavcılığınca kimsenin beyan ve bilgisine başvurulmadığını, soruşturma sonucunda verilen kovuşturmaya yer olmadığı kararına yaptıkları itirazın gerekçesiz reddedildiğini,

iv. Başvurucular ayrıca oğullarının idarenin bilgisi dâhilinde işkence gördüğünü, otopsi raporunda da belirtildiği üzere oğullarının vücudunda geçmiş tarihli darp ve cebir izlerinin bulunduğunu, oğullarının B-14 No.lu koğuşa gitmek istemediğini ve burada kendisine her türlü eziyetin yapıldığını belirtmesine rağmen Ceza İnfaz Kurumu yönetiminin bu konuda kayıtsız kaldığını, bu durumun aynı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunan U.A.nın 16/7/2011 tarihli ve B.B.nin 9/4/2013 tarihli beyanlarından da anlaşılabileceğini ancak Ceza İnfaz Kurumu yönetiminin oğullarına işkence yapılmasına göz yumduğunu, kamu görevlilerine ilişkin herhangi bir işlem yapılmadığını bu nedenlerle Anayasa'nın 17., 19., 36. ve 40. maddelerinde güvence altına alınan yaşam hakkı, özgürlük ve güvenlik hakkı, adil yargılanma hakkı ve etkili başvuru hakkı ile işkence yasağının ihlal edildiğini ileri sürmüştü; ihlalin tespiti ile 120.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuşlardır.

B. Değerlendirme

92. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder

(Tahir Canan, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvuru formu ve ekleri bir bütün olarak incelendiğinde başvurucuların yaşam hakkı bağlamında temel olarak oğullarının üçüncü kişi ya da kişilerce öldürülmüş olabileceğinden devletin gözetiminde meydana gelen ölüm olayından ve olay hakkında etkili bir soruşturma yürütülmemesinden şikâyet ettiği anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda başvurucuların ölümün üçüncü kişi ya da kişilerce gerçekleştirilmiş olabileceği iddiası ile ölümün devletin gözetiminde gerçekleşmiş olduğu iddiasının yaşam hakkının maddi boyutu yönünden, olay hakkında etkili bir soruşturma yürütülmediği iddiasının ise yaşam hakkının usule ilişkin boyutu yönünden incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Başvurucular her ne kadar adil yargılanma hakkı ile etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş ise de başvurucuların bu yöndeki iddialarının yaşam hakkı kapsamında etkili bir soruşturma yürütme yükümlülüğü kapsamında incelenmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

93. işkence yasağının ihlal edildiği yönündeki iddialar ise ayrıca incelenecektir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

a. İşkence ve Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

94. Başvurucular oğullarının idarenin bilgisi dâhilinde işkence gördüğünü, otopsi raporunda da belirtildiği üzere oğullarının vücudunda geçmiş tarihli darp ve cebir izlerinin bulunduğunu, oğullarının B-14 No.lu koğuşa gitmek istemediğini ve burada kendisine her türlü eziyetin yapıldığını belirtmesine rağmen Ceza İnfaz Kurumu yönetiminin bu konuda kayıtsız kaldığını, bu durumun aynı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunan U.A.nın 16/7/2011 tarihli ve B.B.nin 9/4/2013 tarihli beyanlarından da anlaşılacağını, Ceza İnfaz Kurumu yönetiminin oğullarına işkence yapılmasına göz yumduğunu, kamu görevlilerine ilişkin herhangi bir işlem yapılmadığını ileri sürmüştür.

95. Bakanlık görüşünde, kabul edilebilirliğe ilişkin olarak Anayasa Mahkemesinin yetkisinin zaman bakımından başlangıcının 23 Eylül 2012 tarihi olduğu ancak bu tarihten sonra kesinleşen nihai işlem ve kararların bireysel başvurunun konusu olabileceği, başvurucuların oğlu Hasan Özer'in C-4 No.lu koğuşa dövülmesi üzerine Kocaeli Cumhuriyet Başsavcılığınca başlatılan soruşturmanın şikâyetin geri alınması gerekçesiyle 16/11/2011 tarihinde kovuşturmayla yer olmadığına dair kararla sonuçlandığı, bu karara itiraz edildiğine dair bir bilginin bulunmadığı, söz konusu eylemlerin gerçekleştiği iddia olunan tarihin 23 Eylül 2012 tarihinden önce olduğu, Hasan Özer'in Ceza İnfaz Kurumunda tehdit edildiğine ve hayati tehlikesinin bulunduğu dair iddiaların ise ölüm nedeniyle yapılan soruşturmaya dâhil edildiği, başvurunun bu kısmının zaman yönünden kabul edilebilir olup olmadığının takdirinin Anayasa Mahkemesine ait olduğu bildirilmiştir.

96. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında geçici odaların işkence uygulanan yerler olduğunu, oğullarının işkence ve kötü muameleye tabi tutulduğuna dair iddialarının etkili bir şekilde soruşturulmadığını belirtmiştir.

97. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un geçici 1. maddesinin (8) numaralı fıkrası şöyledir:

"Mahkeme, 23/9/2012 tarihinden sonra kesinleşen nihai işlem ve kararlar aleyhine yapılacak bireysel başvuruları inceler."

98. Anılan hüküm uyarınca Anayasa Mahkemesinin yetkisinin zaman bakımından başlangıcı 23/9/2012 tarihi olup Mahkeme ancak bu tarihten sonra kesinleşen nihai işlem ve kararlar aleyhine yapılan bireysel başvuruları inceleyebilecektir. Anayasa Mahkemesinin yetki kapsamının, anılan tarihten önce kesinleşmiş nihai işlem ve kararları da içerecek şekilde genişletilmesi mümkün değildir (*Hasan Taşlıyurt*, B. No: 2012/947, 12/2/2013, § 16).

99. Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisi için kesin bir tarihin belirlenmesi ve Mahkemenin yetkisinin geriye yürtür şekilde uygulanmaması, hukuk güvenliği ilkesinin bir gereğidir (*Zafer Öztürk*, B. No: 2012/51, 25/12/2012, § 18).

100. Başvurucular, oğullarının idarenin bilgisi dâhilinde işkence gördüğüne ilişkin somut olarak sadece C-4 No.lu koğuşta dövülmesini göstermiştir. Bu olaya ilişkin yürütülen soruşturma ise Kocaeli Cumhuriyet Başsavcılığının 16/11/2011 tarihli ve Sor. No. 2011/2106, K.2011/1213 sayılı kararıyla Hasan Özer'in yaralarının basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek nitelikte olduğu, anılan suçun soruşturması ve kovuşturmasının şikâyeteye bağlı olduğu, Hasan Özer'in ise Cumhuriyet savcısı huzurunda verdiği ifadesinde şikâyetinin bulunmadığını belirttiği gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığına dair kararlar sonuçlanmıştır. Başvuru dosyasında bu karara itiraz edildiğine dair bir bilgi ve belge bulunmamaktadır. Başvurucular da Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında söz konusu karara karşı itiraz yoluna başvurdıklarına ilişkin bir bilgi sunmamıştır. Buna göre kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın 23/9/2012 tarihinden önce kesinleştiği dolayısıyla başvurucuların, Hasan Özer'in idarenin bilgisi dâhilinde C-4 No.lu koğuşta dövülerek işkence ve kötü muamele tabi tutulduğu yönündeki şikâyetlerinin Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisi dışında kaldığı anlaşılmaktadır.

101. Açıklanan nedenlerle başvurucuların, Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altında alınmış olan işkence ve kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddialarının *zaman bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

102. Başvurucuların işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin diğer iddiaları ise Hasan Özer'in Ceza İnfaz Kurumunda baskıya ve tehdide maruz kaldığı, kötü muameleye tabi tutulduğu yönündeki şikâyetlerinin Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından etkili bir şekilde soruşturulmadığına ilişkindir. Başvurucuların bu iddialarının, Hasan Özer'in ölüm olayı hakkında etkili bir şekilde soruşturma yürütülmediği iddiasının incelendiği bölüm içinde incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

b. Yaşam Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

103. 6216 sayılı Kanun'un 46. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ancak ihlale yol açtığı ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal nedeniyle güncel ve kişisel bir hakkı doğrudan etkilenenlerin bireysel başvuru hakkına sahip oldukları kurala bağlanmıştır. Yaşam hakkının doğal niteliği gereği, yaşamını kaybeden kişiler açısından bu hakka yönelik bir başvuru ancak yaşanan ölüm olayı nedeniyle mağdur olan ölen kişilerin yakınları tarafından yapılabilecektir (*Sadık Koçak ve diğerleri*, B. No. 2013/841, 23/1/2014, § 65). Başvuru konusu olayda müteveffa Hasan Özer, başvurucular Nejla Özer ile Müslim Özer'in oğludur. Bu nedenle başvuru ehliyeti açısından bir eksiklik bulunmamaktadır.

104. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Yaşam Hakkının İhlal edildiğine İlişkin İddia

105. Yukarıda belirtildiği üzere (bkz. § 92) başvuruçuların yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının yaşam hakkının maddi ve usul boyutu yönünden ayrı ayrı incelenmesi gerekmektedir.

i. Yaşam Hakkının Maddi Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

106. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

107. Kişinin yaşam hakkı ile maddi ve manevi varlığını koruma hakkı birbirleriyle sıkı bağlantıları olan, devredilmez ve vazgeçilmez haklardan olup devletin bu konuda pozitif ve negatif yükümlülükleri bulunmaktadır. Devletin, negatif bir yükümlülük olarak yetki alanında bulunan hiçbir bireyin yaşamına kasıtlı ve hukuka aykırı olarak son vermeme, bunun yanı sıra pozitif bir yükümlülük olarak yine yetki alanında bulunan tüm bireylerin yaşam hakkını gerek kamusal makamların gerek diğer bireylerin gerekse kişinin kendisinin eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma yükümlülüğü bulunmaktadır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, §§ 50, 51).

108. Bu bağlamda Hasan Özer'in yaşamının üçüncü kişi ya da kişilerin eylemlerine karşı koruma yükümlülüğünün yerine getirilmediği yönünden ve Hasan Özer'in yaşamının kendi eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma yükümlülüğünün yerine getirilmediği yönünden ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir.

1. Hasan Özer'in Yaşamının Üçüncü Kişi ya da Kişilerin Eylemlerine Karşı Korunmadığına İlişkin İddia

109. Başvuruçular oğullarının ölümünün son derece kuşku bir ölüm olayı olduğunu, oğullarının 2/10/2011 tarihli telefon görüşmesinde Ceza İnfaz Kurumu müdürü tarafından öldürüleceğini söylediğini belirterek yaşam hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

110. Bakanlık görüşünde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarına göre yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetlerin en dikkatli şekilde incelemeye tabi tutulması gerektiği, AİHM'in delilleri değerlendirirken kullandığı ispat ölçütünün "suçun kesin olarak veya her türlü makul şüpheden uzak olarak kanıtlanmış olması" ölçütü olduğu, böyle bir ispatın yeterli derecede kuvvetli, açık ve birbiri ile uyumlu sonuçların veya çürütülememiş fiilî karinelerin bir arada var olmasına bağlı olabileceği ifade edilmiştir.

111. Bakanlık görüşünde, somut olayla ilgili olarak otopsi ve olay yeri incelemesi raporlarına göre başvuruçuların oğlu Hasan Özer'in kesin ölüm sebebinin asiya bağlı mekanik asfiksi olduğu, Hasan Özer'in ellerinde ve tırnak aralarında herhangi bir boğuşma izi veya doku parçasının bulunmadığı, ölümün gerçekleştiği yerde bulunan fayanslarda mukayeseye elverişli herhangi bir parmak izinin olmadığı, kamera kayıtlarına göre Hasan Özer'in bulunduğu odaya gece boyunca kimsenin girmediğinin

anlaşıldığı, Hasan Özer'in bulunduğu odanın karşısında yer alan koğuştaki kişilerin ifadelerinin alındığı, bu kişilerin gece boyunca herhangi bir ses duymadıklarını belirttiği bildirilmiştir.

112. Başvurucular, başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

113. Başvurucular, iddialarını kanıtlamak amacıyla ilgili yargı kararları ile diğer bazı belgeleri Anayasa Mahkemesine ibraz etmiştir. Anayasa Mahkemesi, başvurucuların iddialarının sağlıklı bir değerlendirmeye tabi tutulması maksadıyla 11/1/2016 tarihli yazı ile Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığından 2011/2206 soruşturma numaralı dosyanın tamamını talep etmiştir. Anayasa Mahkemesi; başvuru dosyasına eklenen bu bilgi ve belgelerin, ölümün üçüncü kişi ya da kişilerce gerçekleştirilmiş olabileceği iddiası hakkında değerlendirme yapmaya yeterli olduğu kanaatine ulaşmıştır.

114. Başvurucuların ölümün üçüncü kişi ya da kişilerce gerçekleştirildiği yönündeki iddiasının başvurucular tarafından ortaya konulan deliller ile soruşturma dosyasında bulunan bilgi ve belgeler ışığında değerlendirilmesi gerekir. Anayasa Mahkemesi tarafından bu bilgi ve belgeler ışığında yapılacak olan değerlendirmede ispat ölçütü olarak "makul şüphenin ötesinde" ilkesinin benimsendiğini ve bu ilkenin uygulanacağını vurgulamak gerekir. Böyle bir ispat, yeteri derecede sağlam, açık ve birbiri ile uyumlu çıkarsamaların ya da aksi ispat edilememiş benzer maddi karinelerin bir arada bulunmasına bağlı olabilir (Benzer yöndeki AİHM kararları için bkz. *Uçar/Türkiye*, B. No: 52392/99, 11/4/2006 § 74; *Orhan Türkiye*, B. No: 25656794, 18/6/2002, § 264; *Nachova ve diğerleri/Bulgaristan*, 43577/98, 43579/98, 6/7/2005, § 147).

115. Başvurucular özellikle oğullarının Ceza İnfaz Kurumu müdürü tarafından öldürüleceğini söylemesine vurgu yaparak olayın son derece kuşku bir ölüm olduğunu ileri sürmüştür.

116. Hasan Özer'in ası suretiyle yaşamını yitirmiş vaziyette bulunması üzerine Cumhuriyet Savcısı M.E. olaydan haberdar edilmiştir. Cumhuriyet savcısı huzurunda yapılan olay yeri incelemesi neticesinde Hasan Özer'in kaldığı tek kişilik koğuş ile koğuşun banyo ve tuvalet bölümünde şüpheli herhangi bir boğuşma ya da arbeye izine rastlanmadığı, Hasan Özer'in ellerinde ve tırnak aralarında boğuşma izi veya doku parçasının olmadığı, duş bölümündeki fayanslarda mukayeseye elverişli herhangi bir parmak izinin bulunmadığı tespitleri yapılmıştır (bkz. § 49). Yapılan ölü muayenesi neticesinde müteveffanın baş bölgesinde herhangi bir darp ve cebir izine rastlanmadığı ancak vücudunda birçok eski yaranın bulunduğu, muhtemel ölüm zamanının yaklaşık beş altı saat öncesi olduğu değerlendirmeleri yapılmış; aynı gün yapılan otopsi işlemi neticesinde de müteveffanın kesin ölüm sebebinin asiya bağlı mekanik asfiksi olduğu sonucuna ulaşılmıştır (bkz. §§ 50, 51). Kişinin alkol, uyutucu madde ve uyuşturucu alıp almadığının tespit edilmesi amacıyla otopsi sırasında alınan kanın Adli Tıp Kurumu Kimya İhtisas Dairesince incelenmesi neticesinde kanda 64 mg/dl etanolün bulunduğu tespit edilmiştir.

117. Bu aşamaya kadar yapılan tespitlere göre kanda 64 mg/dl etanolün bulunması dışında başvurucuların oğlu Hasan Özer'in üçüncü kişi ya da kişilerce öldürülmüş olabileceğini ortaya koyan şüpheli bir durumun bulunmadığı anlaşılmaktadır. Kanda 64 mg/dl etanolün bulunmasının tek başına cinayet iddiasını doğrulayacak nitelikte olmaması nedeniyle soruşturma aşamasında yapılan diğer araştırmaların değerlendirilmesi ve olayın cinayet olmadığının kesin olarak veya her türlü makul şüphenin ötesinde ortaya konması gerekmektedir.

118. Cumhuriyet Savcısı M.E., sabah sayımı sırasında Hasan Özer'in öldüğünü gören infaz koruma memurları ile Hasan Özer'in kaldığı koğuşun karşısındaki koğuşta bulunan mahkûmları ölüm olayının meydana geldiği gün dinlemiştir. Mahkûmlar, gece boyunca herhangi bir kapı açılma sesi veya boğma ve boğuşma gibi bir ses duymadıklarını belirtmiştir. Dinlenen mahkûmlar ile Ceza İnfaz Kurumu yetkililerinin anlatımları birbiri ile uyumlu olup başvuruçuların cinayet iddiasını destekleyecek herhangi bir kayıt içermemektedir (bkz. § 53). Gerek tanık sıfatıyla gerek şüpheli sıfatıyla dinlenen diğer kişilerin beyanlarının da cinayet iddiasını güçlendirecek herhangi bir kayıt içermediği anlaşılmaktadır. Sadece Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunan U.A. ve B.B. olayın cinayet olabileceğini ima etmiş ancak onlar da Cumhuriyet savcısı önünde verdikleri ifadelerinde olayın cinayet olduğuna dair görgüye dayalı bilgilerinin bulunmadığını belirtmişlerdir (bkz. §§ 63, 64).

119. Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığınca yapılan araştırmalar neticesinde Hasan Özer'in kendisini tehdit ettiğini söylediği Ramazan Gerginyay adında bir hükümlünün Ceza İnfaz Kurumunda bulunmadığı tespit edilmiştir.

120. Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı 3/10/2011 tarihinden 6/10/2011 tarihi saat 09.00'a kadar geçici 1 No.lu ve geçici 2 No.lu koğuşları gören tüm kamera kayıtlarının çözümünü yaptırmıştır. Resen atanan Bilirkişi M.Ş.nin toplam 118 fotoğraf kullanarak hazırladığı yirmi üç sayfalık rapordan CH-16 nolu güvenlik kamerasının Hasan Özer'in kaldığı geçici 2. No.lu koğuşun kapısını yirmi dört saat gördüğü, geçici 2. No.lu koğuşun kapısının ölümün anlaşılmamasından önce en son 5/10/2011 tarihinde ertesi günkü kahvaltının dağıtımı amacıyla saat 18.09.36'da açıldığı, kahvaltılığın koğuşa girilmeden kapı önünden uzatıldığı ve saat 18.10.11'de koğuşun kapısının kapatıldığı, bu saatten sonra kapının gece boyunca açılmadığı anlaşılmaktadır. Anılan raporda, koğuşun kapısının ertesi gün saat 08.04.25'te iki infaz koruma memuru eşliğinde açıldığı, iki infaz koruma memurunun koğuştan içeri girdiği, saat 08.04.44'te içeri giren infaz koruma memurlarından birinin koşarak 2 No.lu geçici koğuştan dışarı çıktığı, içeride bulunan diğer infaz koruma memurunun ise saat 08.04.50'de 2 No.lu geçici koğuştan dışarı çıkarak kapıyı kapattığı belirtilmektedir (bkz. § 60). Başvuruçular her ne kadar bilirkişi raporunun bilimsellikten uzak olduğunu iddia etmişse de resen atanan bir bilirkişinin toplam 118 fotoğraf kullanarak ayrıntılı bir şekilde hazırlamış olduğu raporda verilen bilgilerden kuşulanılmasını gerektirecek bir husus tespit edilememiştir.

121. Bilirkişi raporunda olayların fotoğraflar ile desteklenerek dakikası dakikasına anlatıldığı, Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından dinlenen tanıkların anlatımları ile kamera kayıtlarının örtüştüğü dikkate alındığında koğuşun kapısının 5/10/2011 günü saat 18.10.11'den 6/11/2011 günü saat 08.04.25'e kadar açılmadığı hususundan şüphelenilmesini gerektirecek bir durum bulunmamaktadır. Geçici 2 No.lu koğuşun havalandırma bahçesine bakan pencerelerinin dış bölümünde parmaklıkların bulunması (bkz. § 49) ve karşı koğuştaki mahkûmların gece boyunca herhangi bir ses duymadıklarını belirtmesi karşısında havalandırma bahçesine bakan pencerelerden koğuşa girildiğinin kabul edilmesi de makul gözükmemektedir. Kaldı ki başvuruçunun kaldığı odada herhangi bir olağanüstülük tespit edilemediği gibi koğuşta arbede yaşandığına dair bir iz bulunamamıştır. Ayrıca ölü muayenesi raporunda muhtemel ölüm zamanının yaklaşık beş altı saat öncesi olduğu belirtildiğinden (bkz. § 50), ölümün 5/10/2011 günü saat 18.10.11'den önce gerçekleşmediği de anlaşılmaktadır. Tüm bu hususlar dikkate alındığında soruşturma makamlarının Hasan Özer'in intihar ettiği yönündeki tespitinden ayrılmayı gerektirecek geçerli bir nedenin bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

122. Açıklanan nedenlerle Hasan Özer'in yaşamının üçüncü kişi ya da kişilerin eylemlerine karşı korunamadığı yönündeki şikâyetler yönünden Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

2. Hasan Özer'in Yaşamının Kendi Eylemlerine Karşı Korunmadığına İlişkin İddia

123. Başvurucular oğulları Hasan Özer'in kasten öldürme suçundan tutuklu olarak bulunduğu Kocaeli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun tek kişilik geçici koğuşunda bulunan düş başlığına boynundan asılı vaziyette ölü olarak bulunduğunu, ölümün devletin gözetiminde gerçekleşmiş olduğunu belirterek yaşam hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

124. Bakanlık görüşünde, AİHM'nin devletin yaşamı koruma yükümlülüğünü devletin egemenlik alanında bulunan kişileri intihara karşı korumayı kapsayacak şekilde yorumladığı belirtildikten sonra konuya ilişkin AİHM kararlarına yer verilmiştir. Bakanlık, AİHM'nin bu konudaki kararlarında bireyin kendisine karşı bir risk oluşturduğunu biliyor olması veya bilmesi gerektiği hâlde makul tedbirleri almamasının devletin sorumluluğunu doğurabileceğini, bu itibarla her türlü özgürlükten mahrumiyetin doğası gereği tutuklu veya hükümlü kişinin psikolojisinin bozulmasına neden olduğunu dolayısıyla bunun kırılğan ve korumasız bir kişinin intihar etme riskini arttırabileceğini, bu yüzden ulusal mevzuatın ceza infaz kurumu yetkililerine bu kişiler hakkında daha duyarlı ve dikkatli olma görevi yüklediğini, bununla birlikte intihar olaylarında devletin yerine getirmesi gereken pozitif yükümlülüklerin kapsamının belirlenmesinde insan davranışlarının "öngörülemezliği" ilkesinin de gözden kaçırılmaması gerektiğini belirttiği ifade edilmiştir.

125. Bakanlık görüşünde somut olayla ilgili olarak Hasan Özer'in Ceza İnfaz Kurumunda kaldığı süre boyunca tespit edilebilen psikolojik tutumuna ve Ceza İnfaz Kurumu tarafından alındığı belirtilen önlemlere işaret edilmiş, Hasan Özer'in intiharının öngörülebilir olup olmadığının ve bu intihar olayına ilişkin bir ihmalin bulunup bulunmadığının takdirinin Anayasa Mahkemesine ait olduğu belirtilmiştir.

126. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı özetle ölüm olayının intihar olduğu kabul edilse bile oğullarının psikolojik rahatsızlığının teşhisi ve tedavisi için gerekli tedbirlerin alınmadığını, kamu görevlilerinin bu ölüme karşı kayıtsız kaldığını belirtmiştir.

127. Devletin, yetki alanında bulunan tüm bireylerin yaşam hakkını gerek kamusal makamların ve diğer bireylerin gerekse kişinin kendisinin eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma yükümlülüğünün bulunduğunu yeniden vurgulamak gerekir (bkz. § 107).

128. Anayasa Mahkemesinin yaşam hakkı kapsamında devletin sahip olduğu pozitif yükümlülükler açısından benimsediği temel yaklaşıma göre devletin sorumluluğunu gerektirebilecek şartlar altında gerçekleşen ölüm olaylarında Anayasa'nın 17. maddesi devlete, elindeki tüm imkânları kullanarak bu konuda ihdas edilmiş yasal ve idari çerçevenin yaşamı tehlikede olan kişileri korumak için gereği gibi uygulanmasını ve bu hakka yönelik ihlallerin durdurulup cezalandırılmasını sağlayacak etkili idari ve yargısal tedbirleri alma görevi yüklemektedir. Bu yükümlülük, kamusal olsun veya olmasın yaşam hakkının tehlikeye girebileceği her türlü faaliyet bakımından geçerlidir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 52).

129. Bu kapsamda bazı özel koşullarda devletin kişinin kendi eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı yaşamı korumak amacıyla gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü de bulunmaktadır (*Sadık Koçak ve diğerleri*, § 74). Cezaevlerinde gerçekleşen ölüm olayları için de geçerli olabilecek bu yükümlülüğün ortaya çıkması için cezaevi yetkililerinin kendi kontrolleri altındaki bir kişinin kendini öldürmesi konusunda gerçek bir risk olduğunu bilip bilmediklerini ya da bilmeleri gerekip gerekmediğini tespit etmek, böyle bir durum söz konusu ise bu riski ortadan kaldırmak için makul ölçüler çerçevesinde ve sahip oldukları yetkiler kapsamında kendilerinden beklenen her şeyi yapıp yapmadıklarını incelemek gerekmektedir (Benzer yöndeki AİHM kararları için bkz. *Keenan/Birleşik Krallık*, B. No: 27229/95, 3/4/2001, § 90, 91; *Tanrıbilir/Türkiye*, B. No: 21422/93, 16/11/2000, § 74). Ancak özellikle insan davranışının öngörülemezliği, öncelikler ve kaynaklar değerlendirilerek yapılacak işlemin veya yürütülecek faaliyetin tercihi dikkate alınarak pozitif yükümlülük yetkililer üzerine aşırı yük oluşturacak şekilde yorumlanmamalıdır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 53; *Sadık Koçak ve diğerleri*, § 74). Bu çerçevede Anayasa Mahkemesince yapılacak incelemede, basit bir ihmali veya değerlendirme hatasını aşan bir kusurun cezaevi yetkililerine atfedilebilir atfedilemeyeceğinin ortaya konulması gerekmektedir.

130. Tutuklanan veya hürriyeti bağlayıcı cezasının infazına başlanan kişilerin daha önce sahip oldukları pek çok özgürlükten mahrum kalmaları ve günlük yaşamlarında ciddi nitelikte bir değişim yaşamalarının doğal bir sonucu olarak psikolojik sağlıkları bozulabilmekte dolayısıyla kırılgan ve korumasız bir konumda bulunan bu kişilerin intihar etme riski artabilmektedir. Bu nedenle yasal ve ikinci düzenlemelerin, cezaevi yetkililerine bu kişiler hakkında daha duyarlı ve dikkatli olma görevi yüklemesi ve tutuklu veya hükümlü kişilerin hayatlarının tehlikeye atılmasını önleyici tedbirler alınmasını sağlaması gerekmektedir. Bu amaçla öncelikle cezaevinde kalan kişilerin davranışlarının ve sağlık durumlarının takip edilmesi ve gerektiğinde doktor muayenesine başvurulması, diğer yandan bu konuda meyli olduğu anlaşılanlar açısından kendileri için en uygun yerlerde kalmalarının temin edilmesi ve intihar eylemlerinde kullanılabilecek kesici/delici eşyalara, kemer, çamaşır ipi veya ayakkabı bağcıkları gibi eşyalara el konması şeklinde bu tip risklerin azaltılmasına yönelik önlemlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Kaya ve diğerleri*, B. No: 2013/6979, 20/5/2015, § 73).

131. Bu bağlamda kişi özgürlüğüne aşırı bir sınırlama getirmeyecek ölçüde bir tutuklunun veya hükümlünün kendine zarar verme ihtimalini en aza indirecek tedbirlerin alınması yetkililerden beklenebilecektir. Bir hükümlü veya tutuklu açısından daha sıkı tedbirlerin gerekip gerekmediği ve bunların uygulanmasının makul olup olmadığı, başvuru konusu yapılan her bir somut olayın koşullarına göre değişecektir (*Mehmet Kaya ve diğerleri*, § 74).

132. Yaşam hakkı kapsamında devletin öncelikle yaşamı tehlikeye girebilecek kişilerin yaşamını korumak için yeterli yasal ve idari bir çerçeve oluşturması gerekmektedir (§ 127). Aynı yükümlülük ceza infaz kurumlarında bulunan kişilerin yaşam ve sağlıklarının korunması için de geçerlidir. Bu kapsamda ceza infaz kurumu yetkililerince yerine getirilecek takip, kontrol ve denetim işlemleri ile bu konuda alınacak diğer tedbirlerin yukarıda yer verilen mevzuatta ayrıntılı olarak düzenlendiği görülmektedir (bkz. §§ 73-88). Başvurucular tarafından bu konuda ileri sürülen bir eksiklik bulunmadığı gibi başvuru konusu olay açısından, Anayasa Mahkemesi tarafından resen gözetilmesi ve incelenmesi gereken bir hususun da bulunmadığı anlaşılmıştır.

133. Dolayısıyla mevcut başvuruda, yukarıda yer verilen ilkeler çerçevesinde öncelikle Ceza İnfaz Kurumu yetkililerinin Hasan Özer'in kendini öldürme riskini bilip bilmediklerinin veya bilmelerinin gerekip gerekmediğinin ortaya konması gerekmektedir.

134. Başvurucuların oğlu Hasan Özer, Silivri 5 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunduğu koğuştaki yangın çıkardığı gerekçesiyle yirmi gün hücreye koyma cezası ile cezalandırılmış ve bu olay sonrasında 4/9/2010 tarihinde disiplin nedeniyle Kocaeli 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna sevk edilmiştir. Hasan Özer'in dosyasına vakıf olan Kocaeli 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu idaresinin Hasan Özer'in bu eyleminden haberdar olmaması mümkün değildir.

135. Hasan Özer, vücudunun çeşitli yerlerine jilet atmak suretiyle birçok defa kendisine zarar vermiş ve koğuş arkadaşlarıyla sürekli sorun yaşamıştır. Koğuş arkadaşlarıyla yaşadığı sorunlar nedeniyle birçok defa koğuşu değiştirilen Hasan Özer, gerek kendisine zarar vermesinden gerekse koğuş arkadaşlarıyla yaşadığı sorunlardan dolayı disiplin soruşturmaları geçirmiştir.

136. Hasan Özer, psikolojik sorunlar yaşadığını belirterek müteaddit defa Ceza İnfaz Kurumu psikoloğu ile görüşme talebinde bulunmuştur. Kurum psikoloğu tarafından yapılan görüşmeler neticesinde Hasan Özer'de yoğun anksiyetenin ve kendine zarar verme davranışının olduğu değerlendirilmiştir. Ceza İnfaz Kurumunda görev yapan infaz koruma memurları ile diğer yöneticiler de ölüm olayı hakkında yürütülen ceza soruşturması sırasında verdiği ifadelerinde Hasan Özer'in birçok defa kendini kesme eyleminde bulunduğunu ve psikolojik sorunlarının olduğunu belirtmişlerdir.

137. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde Hasan Özer'in kendisine ya da diğer kişilere zarar verme riskinin bulunduğu Ceza İnfaz Kurumu yetkililerince bilindiğinin, en azından bilinmesi gerektiğinin kabul edilmesi gerekmektedir.

138. Bu durumda somut olayın koşullarında Hasan Özer'in sağlığının korunması ve kendisine veya diğer kişilere zarar vermemesi açısından yetkililer tarafından gerekli önleyici tedbirlerin alınması gerektiği açıktır.

139. 5275 sayılı Kanun'un 111. maddesine göre tutukluların tutukevlerinde veya maddi olanak bulunmadığı hâllerde diğer kapalı ceza infaz kurumlarının bu amaca ayrılmış bölümlerinde tutulması; tutukluların ayrıca büyükler, kadınlar, gençler, çocuklar olmak üzere ve suç türleri de gözetilerek ayrı yerlerde barındırılması gerekir. İnfaza ilişkin ilgili Tüzük'ün 180. maddesinde ise tutukluluk kararlarının 5275 sayılı Kanun'un 111. maddesinde belirtilen kurumlarda yerine getirileceği, tutukluların hükümlülerden ayrı binalarda barındırılması, tutuklulara bağımsız bir bina ayrılması mümkün olmadığı takdirde tutukluların ceza infaz kurumlarında hükümlülerle bağlantısı olmayacak şekilde ayrı bölümlerde kalması gerektiği belirtilmiştir.

140. Somut olayda kasten öldürme suçunu işlediği iddiasıyla Küçükçekmece 1. Sulh Ceza Mahkemesinin 1/1/2007 tarihli kararı ile tutuklanan Hasan Özer'in yargılaması, ölüm olayının yaşandığı 6/10/2011 tarihinde Bakırkör 8. Ağır Ceza Mahkemesinin 2009/281 Esas sayılı dava dosyası üzerinden devam etmektedir. Hakkında kesinleşmiş herhangi bir mahkûmiyet kararı da bulunmayan Hasan Özer, Kocaeli 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu olarak bulunmaktadır ve Kocaeli 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna sevkle geldiği tarihte henüz yirmi bir yaşını doldurmamıştır. Dolayısıyla Hasan Özer'in Kocaeli 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna sevkle geldiği tarihte Ceza İnfaz Kurumunun genç tutuklulara

ayrılmış bölümüne alınması ve burada tutulması, yirmi bir yaşını doldurmasından sonra ise yetişkin tutukluların bulunduğu bölüme aktarılması gerekirken Ceza İnfaz Kurumuna geldiği andan itibaren hiçbir gözlem ve sınıflandırmaya tabi tutulmadan hem büyüklerin hem de hükümlülerin kaldığı koşullarda barındırıldığı görülmektedir.

141. Hasan Özer'in olay tarihinde yürürlükte bulunan mevzuata aykırı olarak hükümlülerin bulunduğu bir koşutta tutulmasının trajik bir şekilde kendini öldürmesiyle sonuçlanan mevcut sorunlarına katkıda bulunmadığını söylemek güçtür. Hasan Özer'in Kocaeli Cumhuriyet Başsavcılığına hitaben yazdığı bir dilekçesinde kaldığı koşullarda yaşadığı sorunlar nedeniyle disiplin cezası aldığını, katıldığı her duruşmadan sonra kendisine zarar verdiğini belirttiği (bkz. § 16), Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından ifadesi alınan İ.Ö. adlı bir tanığın ise Hasan Özer'in tahliye olacağını düşünerek bütün eşyalarını ailesine gönderdiği yönündeki beyanları (bkz. § 55) dikkate alındığında Hasan Özer'in her duruşma öncesinde yoğun bir şekilde tahliye olacağı inancı ile hareket ettiği ve tahliye edilmemesi hâlinde kendine zarar verme eğilimi gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu durumdaki bir tutuklunun kendisi ile benzer durumda olmayan ve benzer psikolojiyi paylaşmayan hükümlülerle birlikte tutulmasının mevcut olan psikolojik sorunlarını etkilemediğinin söylenemeyeceği değerlendirilmektedir.

142. İkinci olarak Hasan Özer'in psikolojik sorunlarına ilişkin gerekli tıbbi yardımın sağlanıp sağlanmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.

143. 5275 sayılı Kanun'un 71. maddesinde ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü ve tutukluların beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbi araçlardan yararlanma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Aynı maddede hükümlü ve tutukluların öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirileceği hükme bağlanmıştır. 5275 sayılı Kanun'un bu maddesi ile tutuklu ve hükümlülerin ruh ve beden sağlığına ilişkin mevzuatta bulunan diğer hükümler dikkate alındığında sağlık sorunları bulunan tutuklu ve hükümlülerin durumlarına göre kurum revirinde yahut devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi imkânına sahip olduğu anlaşılmaktadır.

144. Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı 31/10/2012 tarihli yazı ile Hasan Özer'in psikolojik tedavi görüp görmediğini, tedavi görmüş ise bu hususta düzenlenen tüm raporların gönderilmesini Ceza İnfaz Kurumundan talep etmiştir. Ceza İnfaz Kurumunun 5/11/2012 tarihli cevap yazısına göre başka bir ceza infaz kurumundan sevkle gelen Hasan Özer ile 8/9/2010 tarihinde ilk görüşmenin yapıldığı ve Hükümlü/Tutuklu Ön Görüşme Tanıma Takip Formu'nun doldurulduğu, Hasan Özer'in verdiği dilekçelere istinaden bir defa Kurum psikoloğu ile birkaç defa da sosyal çalışmacı ile görüşme yapıldığı, yapılan görüşmeler neticesinde Hasan Özer'in öfke kontrol programından faydalanmasının uygun olacağının düşünüldüğü ancak Kurumda öfke kontrol programının açılmamış olması nedeniyle bireysel görüşmelerle desteklenmesinin planlandığı anlaşılmaktadır. Ceza İnfaz Kurumu yazısı dikkate alındığında Hasan Özer'in psikolojik sorunları nedeniyle Kurum revirinde yahut devlet veya üniversite hastanelerinde tedavi aldığına ilişkin bir kayıt yer almamaktadır.

145. Daha önceden de kendisine zarar veren ve koşullarında yangın çıkarma eyleminde bulunan Hasan Özer 28/9/2011, 1/10/2011, 3/10/2011 ve 4/10/2011 tarihlerinde vücudunun muhtelif yerlerini kesmek suretiyle kendisine zarar vermiştir. Ceza İnfaz Kurumu yetkililerinin bu olaylara yönelik müdahalesi ise genel olarak Hasan Özer'in fiziki yaralarının tedavi edilmesini sağlamak ve olay hakkında disiplin

soruşturması başlatarak Hasan Özer'i cezalandırmak olmuştur. Oysa bu tür olaylarda kişinin fiziki yaralarının iyileştirilmesi kadar psikolojik sorunlarının düzeltilmesi için de çaba sarf edilmesi, üzüntü verici bu tarz eylemlerin tekrarlanmasını önlemek bakımından oldukça önemlidir. Ancak somut olayda yetkili makamların, Hasan Özer'in ihtiyaç duyduğu psikolojik desteğin sağlanması ve tekrar bu tür girişimlerde bulunmasının önlenmesi amacıyla kendilerinden makul olarak beklenebilecek her şeyi yerine getirdiğinin söylenemeyeceği değerlendirilmektedir.

146. Son olarak belirtmek gerekir ki Hasan Özer'in kendine zarar verme eylemlerinin 4/10/2011 tarihli duruşma gününün öncesinde yoğunlaştığı gerçektir. Hasan Özer, yukarıda da belirtildiği üzere Kocaeli Cumhuriyet Başsavcılığına hitaben yazdığı bir dilekçesinde, katıldığı her duruşmadan sonra kendisine zarar verdiğini belirtmiştir. Bu hususlar dikkate alındığında Ceza İnfaz Kurumu yetkililerinin -özellikle duruşma öncesinde ve sonrasında- Hasan Özer'e daha dikkatli yaklaşımları ve yeterli gözetimi sağlamaları gerekmektedir. Ancak başvuru dosyasında, Hasan Özer ile duruşma öncesinde ve sonrasında özel olarak ilgilenildiğine veya Hasan Özer'in geçici odaya alınması dışında özel olarak gözetim altında tutulduğuna ilişkin herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

147. Tüm bu koşullar birlikte değerlendirildiğinde Ceza İnfaz Kurumu görevlileri tarafından yetkileri çerçevesinde Hasan Özer'in ölümünün önlenmesi için gerekli tedbirlerin alındığı söylenemeyecektir.

148. Açıklanan nedenlerle Hasan Özer'in yaşamının kendi eylemlerine karşı korunamaması nedeniyle Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

ii. Yaşam Hakkı Kapsamında Etkili Bir Soruşturma Yürütülmediğine İlişkin İddia

149. Başvurucular, yukarıda belirtilen iddialarla (bkz. § 91) oğullarının ölüm olayı hakkında etkili bir soruşturma yürütülmediğini ileri sürmüştür.

150. Bakanlığın konu hakkındaki görüşünde öncelikle AİHM içtihatlarına değinilmiş ve bu içtihatlara göre şüpheli bir ölüm olayının varlığı durumunda etkili bir soruşturma yapılması gerektiği, bu yükümlülüğün bir devlet görevlisinin sebep olduğu öldürmelerle sınırlı olmadığı, bir soruşturmanın asgari düzeyde etkili olmasını sağlayan incelemenin niteliği ve derecesinin her davanın kendi koşullarına bağlı olduğu belirtilmiştir.

151. Bakanlık görüşünde mevcut başvuru ile ilgili olarak başvuruçuların oğlu Hasan Özer'in ölümü sonrasında Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma başlatıldığı, olayın hemen akabinde olay yeri incelemesinin yapıldığı ve ölü muayene tutanağının düzenlendiği, ölüm olayının meydana geldiği gün uzman bir hekim tarafından otopsi yapıldığı, ölüm nedeninin asıya bağlı mekanik asfiksi olarak değerlendirildiği, otopsi raporunda Hasan Özer'in vücudundaki yara izlerinin yaklaşık 7-10 günlük olduğunun belirtildiği, olay hakkında bilgi sahibi olabilecek kişiler ile şüpheli konumundaki kişilerin dinlendiği, elde edilen tüm deliller değerlendirilerek kovuşturmayaya yer olmadığına karar verildiği ifade edilmiştir.

152. Başvurucular Bakanlık görüşüne karşı özetle ölüm olayı hakkında etkili bir soruşturma yürütülmediğini, henüz otopsi bile yapılmamışken tutanaklarda "intihar eden" kavramının kullanıldığını, soruşturmanın açıldığını ancak sonuç alıcı işlemlerin yapılmadığını, olay mahallinde ve çevresinde keşif yapılmadığını ileri sürmüş ve genel olarak başvuru formundaki iddialarını tekrarlamışlardır.

153. Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen yaşam hakkı kapsamında devletin yerine getirmek zorunda olduğu pozitif yükümlülüklerin usul boyutu, yaşanan ölüm olayının tüm yönlerinin ortaya konmasına ve sorumlu kişilerin belirlenmesine imkân tanıyan bağımsız bir soruşturmanın yürütülmesini gerektirmektedir. Bu usul yükümlülüğü çerçevesinde devlet, doğal olmayan her ölüm olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili resmî bir soruşturma yürütmek durumundadır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 54). Bu usul yükümlülüğünün gerektiği şekilde yerine getirilmemesi hâlinde devletin negatif ve pozitif yükümlülüklerine gerçekten uyup uymadığının tam olarak tespit edilmesi mümkün değildir. Bu nedenle soruşturma yükümlülüğü, devletin bu madde kapsamındaki negatif ve pozitif yükümlülüklerinin güvencesini oluşturmaktadır (*Salih Akkuş*, B. No: 2012/1017, 18/9/2013, § 29).

154. Yaşam hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülük her olayda mutlaka ceza soruşturması yürütülmesini gerektirmemektedir. İhmal nedeniyle meydana gelen ölüm olaylarında mağdurlara hukuki, idari hatta disiplinle ilgili hukuk yollarının açık olması yeterli olabilir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 59). Ancak somut olay açısından yetkili ve sorumlu kişilerin muhakeme hatasını veya dikkatsizliği aşan bir ihmalinin yani olası sonuçların farkında olmalarına rağmen kendilerine verilen yetkileri gözardı ederek olayda ortaya çıkan riskleri bertaraf etmek için gerekli ve yeterli önlemleri almama gibi bir durumun bulunup bulunmadığına karar verilmesi gerekmektedir. Çünkü bu gibi durumlarda bireyler kendi inisiyatifleriyle hangi hukuk yollarına başvurmuş olursa olsun insanların hayatının tehlikeye girmesine neden olan kişiler aleyhine hiçbir suçlamada bulunulmaması ya da bu kişilerin yargılanmaması 17. maddenin ihlaline neden olabilir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, §§ 60-62).

155. Yaşam hakkı kapsamında yürütülmesi gereken ceza soruşturmalarının amacı, yaşam hakkını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını ve vuku bulan ölüm olayında varsa sorumluları ve sorumluluklarını tespit etmek üzere adalet önüne çıkarılmalarını sağlamaktır. Bu bir sonuç yükümlülüğü değil uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür. Anayasa'nın 17. maddesi hükümleri başvuruçulara üçüncü tarafları belirli bir suç nedeniyle yargılatma ya da cezalandırma hakkı verdiği, tüm yargılamaların mahkûmiyetle ya da belirli bir ceza kararıyla sonuçlandırma yükümlülüğü verdiği anlamına gelmemektedir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 56).

156. Soruşturmanın etkililik ve yeterliliğini temin adına soruşturma makamlarının resen harekete geçmesi ve ölüm olayını aydınatabilecek sorumluların tespitine yarayabilecek bütün delillerin toplanması gerekmektedir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 57; *Sadık Koçak ve diğerleri*, § 94).

157. Yürütülecek ceza soruşturmalarının etkinliğini sağlayan hususlardan biri de teoride olduğu gibi pratikte de hesapverilebilirliği sağlamak için soruşturmanın veya sonuçlarının kamu denetimine açık olmasıdır. Buna ilaveten her olayda ölen kişinin yakınlarının meşru menfaatlerini korumak için bu süreçte gerekli olduğu ölçüde katılmaları sağlanmalıdır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 58).

158. Yukarıda sayılanlara ek olarak yürütülecek soruşturmalarda makul bir hızla gerçekleştirilme ve özen gösterilme zorunluluğu da zımnen mevcuttur. Elbette ki bazı durumlarda soruşturmanın veya kovuşturmanın ilerlemesine engel olan unsurlar ya da güçlükler bulunabilir. Ancak bir soruşturmada ve devamında yapılan kovuşturmada

yetkililerin hızlı hareket etmeleri yaşanan olayların daha sağlıklı bir şekilde aydınlatılması, kişilerin hukukun üstünlüğüne olan bağlılığını sürdürmesi ve hukuka aykırı eylemlere hoşgörü gösterildiği ya da kayıtsız kalındığı görünümü verilmesinin engellenmesi açısından kritik bir öneme sahiptir (*Deniz Yazıcı*, B. No: 2013/6359, 10/12/2014, § 96).

159. Ayrıca soruşturmada görevli olan kişilerin, olayların içinde olan veya olması muhtemel olan kişilerden bağımsız olmaları gerekmektedir. Bu durum sadece hiyerarşik ya da kurumsal bir bağlantının bulunmamasını değil aynı zamanda pratik bağımsızlığı da gerektirir (Benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. *Mustafa Tunç ve Fecire Tunç/Türkiye* [BD], B. No: 24014/05, § 177).

160. Yaşanan bir ölüm olayının oluşumuna ilişkin delillerin değerlendirilmesi idari ve yargısal makamların ödevidir. Ancak Anayasa Mahkemesinin, başvuru konusu olayın gelişim şeklini anlayabilmek ve başvuru sahiplerinin yakınlarının ölümünün “şüpheli” olduğuna dair iddialarının soruşturma makamları ve derece mahkemeleri tarafından karşılanıp karşılanmadığını nesnel bir şekilde değerlendirmek için olayın oluşum şeklini incelemesi gerekebilmektedir.

161. Başvuru konusu olayda yürütülen soruşturma işlemlerine bakıldığında başvuru sahiplerinin oğlu Hasan Özer'in kasten öldürme suçundan tutuklu olarak bulunduğu Kocaeli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun tek kişilik geçici koğuşunda bulunan diğer başlığına boynundan asılı vaziyette ölü olarak bulunması olayı ile ilgili olarak Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından resen bir soruşturmanın başlatıldığı, ölüm olayının öğrenilmesinden kısa bir süre sonra Cumhuriyet savcısı eşliğinde detaylı bir olay yeri incelemesi ile ölü muayenesinin yapıldığı, olay yerinin fotoğraflarının alındığı ve krokinin çizildiği, ölü muayene sırasında gerekli fotoğraflamanın yapıldığı, ardından otopsi işlemine geçildiği, otopsi raporuna göre Hasan Özer'in kesin ölüm sebebinin asıya bağlı mekanik asfiksi olarak tespit edildiği, olayla ilgili bazı kişilerin şüpheli ve tanık sıfatıyla dinlendiği, Ceza İnfaz Kurumunun güvenlik kameraları kayıtlarının bilirkişi marifetiyle çözümü yapılarak incelendiği ve elde edilen delillerin değerlendirilmesi neticesinde Hasan Özer'in intihar etmesinde intihara teşvik, telkin ve yardıma dair bir delil olmadığı, Hasan Özer'in kendi hayatına son vermek suretiyle intihar ettiği sonucuna varılarak şüpheliler hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiği ve anılan karara yapılan itirazın reddedildiği görülmektedir.

162. Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan araştırmalar dikkate alındığında soruşturmada sadece Hasan Özer'in üçüncü kişi ya da kişilerce öldürülüp öldürülmediğine odaklanıldığı ancak Hasan Özer'in intihar etmesine yol açan sebepler ile varsa sorumlu kişilerin ortaya çıkarılması hususunda kapsamlı bir araştırmanın yapılmadığı görülmektedir. Başka bir anlatımla Hasan Özer'in üçüncü kişi ya da kişilerin eylemi neticesinde öldürülüp öldürülmediği hususu etkili bir şekilde araştırılarak ortaya konmakla birlikte ölüm olayının cinayet iddiası dışındaki diğer yönlerinin ortaya konmadığı ve varsa sorumlu kişilerin belirlenebilmesine imkân tanıyan etkili bir soruşturmanın yapılmadığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda ayrıca belirtmek gerekir ki başvuru sahipleri her ne kadar otopsi raporunun yetersiz ve bilimsellikten uzak olduğunu, Bakırköy Adli Tıp Şube Müdürlüğü'nün 4/10/2011 tarihli raporunda yer alan tespitlerin otopsi raporunda yer almadığını ileri sürmüş ise de genel olarak her iki raporun birbiri ile örtüştüğü, başvuru dosyasına sunulan bilgi ve belgelere göre kesin ölüm sebebinin asıya bağlı mekanik asfiksi olarak değerlendiren otopsi raporundan kuşku duyulmasını gerektirecek bir hususun bulunmadığı görülmektedir.

163. Öncelikle belirtmek gerekir ki Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 16/10/2012 tarihli ve 61 sayılı emri ile Başkontrolör Ali M. tarafından Hasan Özer'in ölüm olayı hakkında hazırlanan özel denetim raporunda, önemli sayıdaki tutuklu ve hükümlünün C-4 No.lu koğuştaki bulunan İ.K.nin diğer hükümlü ve tutuklulara küfür ettiği, fiziki güç kullandığı, hakarete bulunduğu ve psikolojik baskı yaptığı yönünde iddialar dile getirdiği belirtilmiştir (bkz. § 73). Hasan Özer, bir dönem C-4 No.lu koğuştaki kalmış ve koğuştaki bulunan diğer hükümlü ve tutuklularca dövülmüştür (bkz. §§ 18-24). Bazı mahkûmlar ise soruşturma sürecinde Hasan Özer'in rızası dışında birçok defa odasının değiştirildiği, sıkıntılı odalara verildiği ve Ceza İnfaz Kurumu idaresi tarafından baskıya maruz bırakıldığı şeklinde ifadeler vermiştir (bkz. §§ 55, 63, 64). Tüm bu hususlar dikkate alındığında Hasan Özer'in Ceza İnfaz Kurumu idaresince baskı altında tutulup tutulmadığı konusunda ciddi tereddütler ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple Hasan Özer'in Ceza İnfaz Kurumu idaresince gerçekten baskı altında tutulup tutulmadığı, baskı altında tutulmuşsa bu olayların intihar olayına etkisi hususunda daha kapsamlı bir soruşturma yapılması gerektiği değerlendirilmiştir. Oysa Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından şüpheli sıfatıyla sadece bir kamu görevlisi dinlenmiş, tanık sıfatıyla dinlenen diğer Ceza İnfaz Kurumu görevlilerinin ise sadece ölüm olayına ilişkin bilgisine başvurulmuş ancak ölüm olayının öncesi hakkında Hasan Özer'i intihara sürükleyebilecek ihmaller hakkında yeterli bir araştırma yapılmamıştır. C-4 No.lu koğuştaki bir baskı ortamının bulunup bulunmadığı, eğer böyle bir ortam bulunuyorsa neden bu duruma göz yumulduğu, C-4 No.lu koğuşun sorunlu bir oda olduğu Ceza İnfaz Kurumu idaresince biliniyorsa neden psikolojik sorunları olan Hasan Özer'in bu koğuştaki bir müddet verildiği, verilmesinin gerçekten Hasan Özer üzerine baskı kurma amaçlı olup olmadığı, Hasan Özer'in kaldığı diğer koğuşlarda da C-4 No.lu koğuştaki anlatılan gibi bir durumunun olup olmadığı Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından araştırılmamıştır. Ayrıca Hasan Özer'in sürekli kendine zarar verme eylemlerinde bulunması hiç sorgulanmamış, Hasan Özer'in bu eylemlerinin sebepleri hakkında bir araştırma yapılmamıştır.

164. Başvurucuların ileri sürdüğü ve yaşamı koruma yükümlülüğü konusunda inceleme yapılan bölümde ortaya konduğu üzere Hasan Özer'in ölümüne neden olan eyleminden önce bu şekilde bir eylemde bulunabileceğine dair pek çok belirtildiği ve bu belirtiler dikkate alınarak yetkililerin daha ileri düzeyde tedbirler almalarının kendilerinden beklenebileceği ancak Ceza İnfaz Kurumu yetkililerinin Hasan Özer'in yaşam hakkının korunması noktasında ihmallerin bulunduğu tespit edilmiştir (bkz. §§ 133-147). Ancak olaya ilişkin yürütülen soruşturmanın, kapsamı ve sonuçları itibarıyla söz konusu ihmallerin ortaya çıkarılmasını ve gerekiyorsa sorumluların cezalandırmasını sağlayacak nitelikte olmadığı anlaşılmaktadır.

165. Başvurucular tarafından ayrıca, delillerin soruşturma savcısı tarafından bizzat araştırılmadığı ve delillerin toplanmasının soruşturma sonucunda sorumlu bulunacak kişilere yaptırıldığı yönünde iddialar ileri sürülmüş ise de bu açıklamaların soyut bir şekilde dile getirildiği ve bu konuya ilişkin yeterli bir somutlaştırma yapılmadığı görülmektedir. Ölüm olayının öğrenilmesinden yaklaşık bir saat sonra Cumhuriyet savcısının olay yerine gittiği, Cumhuriyet savcısının eşliğinde ve talimatları doğrultusunda olay yeri incelemesi ile ölü muayene ve otopsi işlemlerinin yapıldığı, soruşturma kapsamında yapılan diğer işlemlerin de Cumhuriyet savcısının emri ve talimatları doğrultusunda ve onun nezaretinde yapıldığı dikkate alındığında soruşturmanın bağımsız olmadığı veya taraflı yürütüldüğü kanaatine varılmasını sağlayacak bir husus tespit edilmemiştir. Ayrıca 6/10/2011 tarihinde resen başlatılan ve

kovuşturmaya yer olmadığı kararına yapılan itirazın reddedilmesiyle 27/3/2013 tarihinde on beş ay gibi bir sürede sona eren soruşturmanın makul sürede sonuçlandırılmadığı söylenemez. Soruşturmanın bu yönlerinde yaşam hakkının usul boyutunu ihlal edecek bir eksiklik bulunmadığını ayrıca belirtmek gerekir.

166. Soruşturmanın etkililiği konusunda bu bölümde yer verilen değerlendirmeler bir bütün hâlinde ele alındığında Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturmada ölüm olayının tüm yönlerinin ortaya konamadığı, olası sorumlu kişilerin belirlenmediği dolayısıyla somut olayda yürütülen soruşturmanın teoride olduğu gibi fiilen de hesap verilebilirliği sağlayamadığı kanaatine varılmıştır.

167. Açıklanan nedenlerle somut olayda yürütülen ceza soruşturmasında yaşam hakkının usule ilişkin boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

168. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1). ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir. ...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

169. Başvurucular, Anayasa'nın 17., 19., 36. ve 40. maddelerinde güvence altına alınan haklarının ihlal edildiğinin tespiti ile 120.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Başvurucular, maddi tazminat talebinde bulunmamıştır.

170. Başvurucuların oğlu Hasan Özer'in yaşamının kendi eylemlerine karşı korunamaması ve ölüm olayı hakkında etkili bir soruşturma yürütülmemesi nedenleriyle yaşam hakkının maddi ve usul boyutunun ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

171. Yaşam hakkının usul boyutunun ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmasında hukuki yarar bulunduğundan kararın bir örneğinin yeniden soruşturma yapılmak üzere Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

172. Yaşam hakkının maddi ve usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmiş olması nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvuruculara müşterek olarak net 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

173. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 198,35 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.998,35 TL yargılama giderinin başvuruculara müşterek olarak ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. İşkence ve kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın zaman bakımından yetkisizlik nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Hasan Özer'in yaşamının üçüncü kişi ya da kişilerin eylemlerine karşı korunmadığına ilişkin iddia yönünden Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının maddi boyutunun İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

2. Hasan Özer'in yaşamının kendi eylemlerine karşı korunmadığına ilişkin iddia yönünden Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının maddi boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE,

3. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin yaşam hakkının usul boyutunun ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmak üzere Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığına GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculara müşterek olarak net 50.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 198,35 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.998,35 TL yargılama giderinin BAŞVURUCULARA MÜŞTEREK OLARAK ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucuların Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE

21/4/2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Ali Feyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN